

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Zemědělská fakulta

Studijní program: 6208T Ekonomika a management

Studijní obor: Obchodně podnikatelský

Katedra: řízení

DIPLOMOVÁ PRÁCE

PODPORA MALÉHO A STŘEDNÍHO PODNIKÁNÍ V EU

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Dagmar Bednářová, CSc.

Autor:

Věra Vlášková

2006

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou prací na téma „Podpora malého a středního podnikání v EU“ vypracovala samostatně. Použitou literaturu a ostatní podkladové materiály uvádím v seznamu v závěru práce a odkazech uvedených v textu.

V Českých Budějovicích 20. dubna 2006.

.....

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucí diplomové práce, paní Ing. Dagmar Bednářové, CSc., za odborné rady, vedení a trpělivost, se kterou mě vedla při psaní této práce. Současně děkuji za spolupráci a poskytované informace společnosti MIOTEX, s. r. o. Františkovy Lázně a pracovníkům agentury CzechInvest.

Věra Vlášková

1. ÚVOD	7
2. LITERÁRNÍ PŘEHLED	9
2.1 Vymezení pojmu MSP	9
2.1.1 Pojem MSP v legislativě ČR.....	9
2.1.2 Nová definice MSP v roce 2005	9
2.1.3 Malé a střední podniky z různých hledisek.....	11
2.2 Význam malého a středního podnikání v národní ekonomice	13
2.2.1 Přínosy pro národní ekonomiku	13
2.2.2 Negativní působení v ekonomice státu	15
2.2.3 Výhody malých a středních podniků.....	16
2.2.4 Nevýhody malých a středních podniků.....	17
2.2.5 Hlavní příčiny neúspěšnosti malých podniků	19
2.2.5.1 Všeobecné příčiny	20
2.2.5.2 Specifické příčiny.....	20
3. CÍLE A METODIKA.....	22
4. PŘEDVSTUPNÍ POMOC EU ČESKÉ REPUBLICE.....	24
4.1 Program Phare.....	26
4.1.1 Phare a Česká republika	28
4.1.2 Příprava Phare v České republice	30
4.1.3 Phare ve vztahu k MSP	32
4.2 Program SAPARD	33
4.3 Program ISPA	34
5. FORMY PODPORY PO VSTUPU DO EU.....	36
5.1 Národní podpora MSP	36
5.1.1 Programy podpory ze státního rozpočtu rok 2004	37
5.1.1.1 Informace o poskytnutých podporách.....	38
5.1.2 Programy podpory ze státního rozpočtu 2005 - 2006	40
5.2 Strukturální fondy	41
6. NÁRODNÍ ROZVOJOVÝ PLÁN 2007 -2013	47
7. OPERAČNÍ PROGRAM PRŮMYSL A PODNIKÁNÍ.....	49
7.1 Obecné informace	49
7.2 Priority OPMP	50

7.3	Zaměření jednotlivých programů OPPP	51
7.4	Výsledky realizace OPPP k 31. 12. 2005.....	53
7.4.1	Stav prostředků OPPP	53
7.4.1.1	Příklady schválených projektů	54
7.4.2	Čerpání finančních prostředků z OPPP.....	55
7.4.3	Předpokládaný stav čerpání a problémy očekávané v roce 2006.....	57
7.5	Program Marketing – zakládání a rozvoj malých a středních podniků.....	58
7.5.1	Obecné informace	58
7.5.2	Uznatelné a neuznatelné náklady	60
7.5.2.1	Uznatelné náklady	60
7.5.2.2	Neuznatelné náklady	61
7.5.3	Výběr projektů	62
7.5.3.1	Výběrová kritéria	62
7.5.3.2	Způsob výběru projektů	62
7.5.3.3	Metodika výběrových kritérií k programu Marketing	63
7.5.4	Účast v dalších programech podpory a doba trvání programu	64
7.5.5	Způsob předložení a náležitosti žádosti poskytnutí dotace	64
7.5.5.1	Způsob předložení.....	64
7.5.5.2	Náležitosti a nezbytné přílohy žádosti	64
7.6	Sankce za nedodržení podmínek programu	65
8.	NÁVRH PROJEKTU PRO KONKRÉTNÍ PODNIK	66
8.1	Název projektu	66
8.2	Základní informace o projektu	66
8.2.1	Cíle projektu.....	66
8.2.1.1	Všeobecné cíle	66
8.2.1.2	Specifické cíle	66
8.3	Návaznost na Operační program Průmysl a podnikání.....	67
8.3.1	Soulad s regionální a místní strategií	67
8.4	Žadatel.....	67
8.4.1	Stručný popis podniku	69
8.5	Popis realizace projektu	70
8.5.1	Lokalizace projektu.....	70

8.5.2 Popis hlavního záměru projektu.....	70
8.5.2.1 Strategie průniku na vybrané zahraniční trhy	71
8.5.2.2 Cíle firmy	71
8.5.3 Dopady projektu.....	71
8.5.4 Propagace a publicita projektu.....	71
8.5.5 Časový harmonogram investice	72
8.6 SWOT analýza	72
8.6.1 Analýza silných a slabých stránek	72
8.6.2 Příležitosti a ohrožení.....	73
8.7 Ekonomické ukazatele projektu	74
8.8 Povinné přílohy projektu.....	74
9. ZÁVĚR	76
10. PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY	78
11. PŘÍLOHY	81

1. ÚVOD

Malé a střední podniky jsou významnou součástí ekonomiky České republiky. Podněcují konkurenční dynamiku ekonomiky a přímo či nepřímo působí na velké podniky, zejména v oblasti zvyšování efektivnosti a inovací. Evropská unie považuje tento sektor za páteř evropské ekonomiky a hybnou sílu inovací, zaměstnanosti a sociální integrace.

Malé a střední podnikání (MSP), které je v anglické literatuře označováno zkratkou SME (Small and Medium Enterprises), v německé literatuře pak KMU (Kleine und Mittlere Unternehmen) se do většího zájmu Evropských společenství začíná dostávat prostřednictvím specifických akčních programů začátkem 80. let. V České republice o malém a středním podnikání opět začínáme mluvit v souvislosti s politickými změnami 90. let.

Fungující a výkonné MSP jsou jednou z nezbytných podmínek plnohodnotné integrace české ekonomiky do evropského ekonomického prostoru a současně jsou

významné pro překonávání sociálního napětí, které budou se stále větší intenzitou přinášet globalizační tendence spojené s rychlým přesunem některých hromadných výrobních do zemí s nižšími náklady na pracovní sílu a jejich zapojením do celosvětové hospodářské soutěže. Jednotný evropský trh, do něhož se česká ekonomika v plném rozsahu zapojuje, zvyšuje pro MSP i na místním trhu nároky na jejich konkurenceschopnost.

Malé a střední podniky hrají rozhodující úlohu při vytváření nových pracovních příležitostí a všeobecně působí jako faktor sociální stability a ekonomického rozvoje. Častěji než velké podniky se však setkávají s potížemi při financování své běžné činnosti, zejména rozvojových záměrů, vzhledem k obavám ze zvýšeného rizika investování do těchto podniků a k omezeným možnostem zajištění úvěrů. Rovněž přístup MSP k informacím, zejména informacím o nových technologiích, potenciálních trzích a změnách v legislativě je obtížnější. Malé a střední podniky jsou na změny v podnikatelském prostředí ze všech podnikatelských subjektů nejcitlivější. Jako první se jich dotkne zatížení nadměrnou byrokracií, jako prvním se jim bude lépe dařit, pokud dojde k omezení administrativní zátěže a překážek v podnikání.

Vstup České republiky do Evropské unie a potřeba plného sladění národních a evropských programovacích cyklů v oblasti veřejné podpory podnikání, potřeba osvojení si v plném rozsahu procedur a mechanismů využívajících zdroje EU a vytvoření jasně a zřetelně vyprofilované infrastruktury pro podporu podnikání, dopracování potřebné legislativy i získání prvních praktických zkušeností jsou společně s prioritami Evropské charty pro malé podniky a Akčním plánem pro podnikání, určující pro návrh koncepce podpory malého a středního podnikání. Podpora MSP je, v mezích respektujících zásadu zachování nedeformovaného konkurenčního prostředí, legitimní a oprávněnou snahou vytvořit co nejvýhodnější podmínky pro rozvoj jednotlivce i skupin obyvatel.

Podpory malým a středním podnikatelům se staly nedílnou součástí podnikatelského prostředí, kde pozitivně ovlivňují rozvoj podnikání a zvyšují konkurenceschopnost

MSP. Přispívají k posílení stability a k rozvoji sektoru MSP, kompenzují například nedostatek vlastního kapitálu, obtížnou dostupnost bankovního úvěru a omezené možnosti ručení vlastním majetkem. Ve své diplomové práci se snažím analyzovat možnosti podpor malého a středního podnikání, a mimo jiné poukazuji i na jevy způsobující pozastavení růstu tohoto sektoru. Doufejme, že vytváření vhodných legislativních a ekonomických podmínek povede ke zlepšování a rozvoji malého a středního podnikání.

2. LITERÁRNÍ PŘEHLED

2.1 Vymezení pojmu MSP

2.1.1 Pojem MSP v legislativě ČR

Zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání, který nahrazuje zákon č. 299/1992 Sb., definuje malé a střední podnikatele, ale specifikuje i podnikatele drobného.

2.1.2 Nová definice MSP v roce 2005

Dle Nařízení Komise (ES) č. 70/2001 o aplikaci článků 87 a 88 Smlouvy o ES (Evropském společenství):

Za drobného, malého a středního podnikatele (MSP) se považuje podnikatel, pokud:

- a) zaměstnává méně než 250 zaměstnanců;
- b) má čistý obrat za poslední uzavřené účetní období nepřesahující korunový ekvivalent 50 mil. EUR a celkovou bilanci nepřesahující 43 mil. EUR (dříve obrat do 40 mil. EUR, bilance do 27 mil. EUR).

Za malého podnikatele se považuje podnikatel, pokud:

- a) zaměstnává méně než 50 zaměstnanců;
- b) má čistý obrat za poslední uzavřené účetní období a celkovou bilanci nepřesahující korunový ekvivalent 10 mil. EUR (dříve obrat do 7 mil. EUR a celková bilance do 5 mil. EUR).

Za drobného podnikatele se považuje podnikatel, pokud:

- a) zaměstnává méně než 10 zaměstnanců;
- b) jeho aktiva, uvedená v rozvaze, nebo čistý obrat za poslední uzavřené účetní období nepřesahují korunový ekvivalent 2 mil. EUR (dříve nebylo definována),

příčemž:

- korunový ekvivalent se stanoví vynásobením částek uvedených v EUR kursem vyhlášeným Evropskou centrální bankou pro poměr mezi EUR a Kč k 31. 12. roku předcházejícímu roku podání žádosti o podporu, příp. pro poslední pracovní den, pokud 31. 12. připadá na sobotu nebo neděli,
- čistým obratem/příjmem se rozumí částka získaná z prodeje výrobků a poskytování služeb po odečtení prodejních slev a DPH a dalších daní, které se přímo váží k obratu,
- zdrojem informace k ověření údajů o výši čistého obratu je pro subjekty vedoucí účetnictví „Výkaz zisku a ztráty“,
- zdrojem informace k ověření údajů o výši aktiv je pro subjekty vedoucí účetnictví „Rozvaha“,
- malý a střední podnikatel, který zahajuje podnikání, stanoví příslušné hodnoty vlastním kvalifikovaným odhadem, a to pro první účetní období, ve kterém bude provozována podnikatelská činnost,
- pro zjištění počtu zaměstnanců je rozhodný průměrný přepočtený počet zaměstnanců za poslední uzavřené účetní období, který se vypočítá jako podíl celkového počtu hodin odpracovaných všemi zaměstnanci žadatele o podporu, zvýšený o neodpracované hodiny v důsledku čerpání dovolené na zotavenou, překážek v práci a pracovní neschopnosti, za niž jsou poskytovány dávky nemocenského pojištění, a celkového ročního fondu pracovní doby připadajícího na jednoho zaměstnance pracujícího na stanovenou týdenní pracovní dobu.

Dle zákona č. 589/1992 Sb., O pojistném na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, zavedla pragmatické klasifikování velikosti organizací i Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ), která rozděluje firmy na :

- malé organizace – do 25 zaměstnanců,
- organizace – s 25 a více zaměstnanci.

2.1.3 Malé a střední podniky z různých hledisek

Pro klasifikaci zařazení firmy mezi malé a střední lze používat řadu hledisek. Obecně se používají ukazatele čistě kvantitativní, čistě kvalitativní a kombinace obou způsobů.

Pokud jde o kvantitativní hledisko, používá se jako základ pro zařazení podniků ukazatelů jako počet zaměstnanců, výše obrátu a výše kapitálu, hodnota zisku apod. U kvalitativních hledisek se jedná především o personální strukturu, spojení vlastnictví s vedením podniku, kapitálové omezení (nemožnost rozšíření kapitálu emisí), hospodářská síla (postavení na trhu) apod. Kombinace obou hledisek pak umožňuje vzájemně propojit více faktorů.

Ze zásady lze vycházet z definice drobného podnikání, použitého v „Small Business Act“, z roku 1953, který určuje, že malý a střední podnik je nezávisle vlastněn a řízen, není dominantní v oblasti svého působení a jako samostatná firma má omezený počet zaměstnanců, relativně malý kapitál i roční obrat.

Jak uvádí LEDNICKÝ (2001), prakticky to představuje nezávislé vedení spojené s vlastnictvím podniku, relativně omezenou členitost produkce a technologií, vlastnictví kapitálu jen jedním podnikatelem nebo několika málo vlastníky, převážné zaměření na lokální trhy a velmi jednoduchý systém řízení (horizontální struktura). Firma je ve srovnání s největšími konkurenty v oboru malá.

Typickými malými firmami u nás jsou živnostenské podniky, působící v oblasti malosériové a zakázkové výroby, ve stavebnictví, obchodu a službách. Jejich činnost se opírá o Živnostenský zákon (455/1991 Sb., o živnostenském podnikání), který byl několikrát novelizován. Živnost je v něm definována jako „soustavná činnost, provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní zodpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem“.

Podstatnou částí živností jsou řemesla, která se vyznačují těmito hlavními znaky:

- místní vázanost (přicházejí až ke spotřebiteli do domu),
- časová vázanost (přichází v dohodnutém termínu),
- kvalitativní vázanost (používají materiál vybraný či dodaný zákazníkem),
- kvantitativní vázanost (pracují „na míru“),
- tvůrčí přístup (nabízí specifické formy a provedení).

Do podnikání střední velikosti patří zejména průmyslové podniky, které jsou charakterizovány pokročilejší dělbou práce, kombinací výrobních faktorů a menším důrazem na individualizaci potřeb. I když zaměstnávají vyšší počet pracovníků než řemeslné podniky, stále se jedná o malosériovou výrobu.

Významnou skupinou malých podniků jsou podniky služeb, které tvoří nejen podnikatelé, podnikající podle živnostenského zákona, ale také stále narůstající počet příslušníků tzv. „svobodných povolání“. Tato skupina podniká podle celé řady speciálních zákonů. Kromě klasického zaměření jejich činnosti, kam patří především oblasti služeb zdravotnických, sociálních, poradenských a advokátních či notářských, jsou to služby zcela moderního charakteru, jejichž činnost souvisí s aktivitami, jež jsou především spojovány s rozvojem komunikačních a počítačových technologií. Široká dostupnost technologického pokroku a poměrně snadný přístup i malých podniků ke špičkovým technologiím, což bývalo v dřívějších dobách doménou velkých podniků, vytváří podmínky pro rozvoj malého a středního podnikání právě v těchto oblastech. Taktéž se rozvíjí podnikatelské aktivity MSP v oblasti zábavy a rozptýlení lidí, a výhledově lze předpokládat i rozvoj v oblasti péče o seniory.

Do velikostní skupiny malého a středního podniku jsou dle LEDNICKÉHO, VAŇKA (2004) zahrnovány velmi často rodinné podniky, přestože mohou patřit i do skupiny podniků velkých. Jejich definice není v České republice tak jako v řadě zemí přesně dána.

Obecně však lze rodinné podniky charakterizovat následujícím způsobem:

1. Převážná většina kapitálu pochází z jedné rodiny.
2. Jeden nebo více zástupců rodiny má rozhodující vliv na vedení nebo členové rodiny vykonávají sami podnikatelskou funkci.
3. Investoři jsou vedeni vůlí držet podnik pro rodinu (problém následovníka).

Na úskalí vznikající propojením systému rodiny a systému podniku upozorňují KORÁB, KALOUDA, SALQUIERA, SANCHÉZ (1998), kteří obecně definují rodinnou firmu jako podnik, který vlastní skupina lidí mající nějaké rodinné vztahy a přitom se neohlíží na velikost podniku. Jejich význam je však o dost zřetelnější zejména po zjištění, že podle odhadu NEUBAUERA a LANKA (1998) tvoří rodinné podniky v různých zemích Evropy 70 až 95 % registrovaných podnikatelských subjektů, a vytváří od 45 do 70 % HDP ve vyspělých zemích světa.

Zajímavý názor na definování malého podniku vyslovil KOUBEK (1996), který za malý podnik považuje takový, který nemá personální útvar ani specializovaného personalistu, a personální řízení v něm zajišťuje majitel či nejvyšší vedoucí pracovník, který v případě potřeby deleguje určité pravomoci a práce z této oblasti na další pracovníky.

2.2 Význam malého a středního podnikání v národní ekonomice

Dle VEBERA, SRPOVÉ (2005) je nespornou skutečností, že ve struktuře všech podniků tvoří malé a střední podniky drtivou většinu. V Evropě operuje 19 milionů malých a středních podniků, které představují 99,8 % všech podniků v EU a zaměstnávají více než 74 milionů lidí.

2.2.1 Přínosy pro národní ekonomiku

V rámci ekonomiky státu plní malé a střední podniky řadu důležitých funkcí. Pokud se jedná o kladné přínosy těchto podniků, pak je nutno zdůraznit alespoň některé z nich.

MSP se podílí na odborném růstu pracovníků, neboť zejména podniky řemeslného charakteru zabezpečují růst odbornosti pro značnou část mladistvých a učí je vykonávat řemeslo s využitím často klasického vybavení. Mimoto mají i významný městotvorný účinek, neboť drobné řemeslné a obchodní podniky i organizace služeb poskytují pracovní místa v centrech měst a zajišťují tak jejich oživení v době soustředování produkčních kapacit do průmyslových zón a velkých nákupních center, které se budují obvykle na periferiích měst. Na druhou stranu však také velké hypermarkety nabídkou obchodních prostor a možností zábavy a parkování lákají některé malé podnikatele do nově tvořených obchodních parků, a tím je jejich městotvorný vliv snižován.

Malé a střední podniky významným způsobem posilují obchodní a platební bilanci státu svým podílem na exportu, zejména služeb. Podle ČAPKA (2004), vytváří jednu třetinu objemu českého vývozu.

S prohlubujícími se globalizačními tendencemi, kdy dochází k nástupu multinárodních korporací a řetězců, působí malé a střední podniky proti posilování monopolních tendencí. Přitom zde vystupuje do popředí jejich rychlá přizpůsobivost a flexibilita. Na jedné straně jsou neustále monopoly vytlačovány z trhu, na druhé straně si stále nacházejí nové výklenky, ve kterých se rozvíjejí. Snaží se o hledání co nejvýhodnějšího uplatnění na lokálním trhu např. tím, že vyhoví individuálním přáním. Malé a střední firmy jsou nositeli nesčetných drobných inovací, adaptací na proměnlivé potřeby spotřebitele. Navíc se mohou angažovat v okrajových oblastech trhu, které nejsou pro větší podniky zajímavé. Řada malých a středních podniků ovšem velice úzce spolupracuje s velkými podniky jako jejich subdodavatelé. Není tedy tajemstvím, že automobilky běžně nakupují od svých dodavatelů cca 60 % komponentů a že mezi těmito dodavateli, stejně jako mezi dodavateli služeb jsou malé a střední podniky.

Dále jsou MSP významným tvůrcem pracovních příležitostí, neboť mají na rozdíl od velkých podniků tendenci agresivně vyhledávat nové příležitosti k podnikání. Naproti tomu velké firmy se nejprve snaží pouze přerozdělit svoje podnikání.

V důsledku toho, podle BARROWA (1998), byly malé podniky v sedmdesátých letech ve Francii schopny absorbovat téměř všechny pracovníky propuštěné při redukci počtu pracovníků ve velkých firmách. Přitom přírůstky počtu pracovníků zaznamenaly, podle průzkumu, pouze malé podniky do 50 zaměstnanců.

V neposlední řadě zajišťují malé a střední podniky více pracovních příležitostí v případě sezónních či nárazových prací, s částečným pracovním úvazkem a pružnou pracovní dobou, ve srovnání s velkými podniky.

Malé a střední podniky mají také blízko ke koncepci LEAN. Anglický výraz „lean“ slouží v managementu k označení snah o úspory cestou „zeštíhlení“. Provozní činnosti malých a středních podniků by měly být méně náročné na energie a suroviny. Přidejme k tomu i skutečnost, že administrativa těchto podniků je méně rozsáhlá nebo zabezpečovaná v nezbytném rozsahu externě (outsourcing). Tyto skutečnosti by měly mít pro malé a střední podniky řadu praktických důsledků:

- dovolují dosahovat konkurenčních cen i při výrobě v malých sériích, kdy není možné využít přínosů z ekonomiky rozsahu;
- mnohem citlivěji mohou reagovat na potřeby trhu a změny ekonomických podmínek;
- kapitálová náročnost na jedno pracovní místo je často nižší.

2.2.2 Negativní působení v ekonomice státu

Je nutno si povšimnout, že malé a střední podniky mají i své stinné stránky, projevující se jejich zapojením do nelegální a ilegální ekonomiky. Podle BALOUNA (1999), ekonomika nelegální čili „stínová“ nebo „šedá“ je taková, která se vyvíjí ještě v zákonném rámci, ale v některých svých parametrech je již porušuje. Podle VAVRONĚ (2000), podíl šedé ekonomiky v České republice představuje 7 – 10 % hrubého domácího produktu. Jak uvádí KUČERA (2001), hrubý odhad říká, že vyplácení černých mezd (výplata „na ruku“) se týká přibližně 5 % českých pracujících a ve stínové ekonomice, jež je téměř propojena s oficiální, pracuje kolem 400 tisíc lidí.

Drobné podnikání bývá často zapojováno i do ilegální neboli „černé“ ekonomiky, která se vyvíjí zcela mimo zákonný rámec a porušuje ho už svou vlastní existencí.

V České republice se vyskytují nejčastěji tyto formy:

- obchod s nelegálně získaným zbožím, padělání zboží a jeho značek (výrobní a obchodní pirátství),
- krádeže na zakázku (umělecké a starožitné předměty, auta) a systém vybírání poplatků za tzv. „ochranu“ (racketing),
- podvody s podnikatelskými „bílými koňmi“ a finanční machinace, zejména zkracování daní,
- nelegální migrace a převádění osob (organizování nedovoleného překročení hranic),
- praní „špinavých“ peněz, jež představují finanční prostředky, jejichž zdroj nelze beztrestně uvést, a proto je třeba je zlegalizovat (vyprat),
- obchod s lidmi a kriminalita spojená s nočním životem, tj. s prostitucí, hazardními hrami apod.

2.2.3 Výhody malých a středních podniků

V organizační oblasti je to jejich jednoduchá a přehledná struktura, usnadňující jak vlastní vedení, tak kontrolu. Krátká cesta informačních toků a příkazů dává předpoklady pro větší pružnost, je méně nákladná a snižuje tvorbu informačních šumů na minimum. Výhodou je též centralizace řídicích rozhodnutí v rukou podnikatele, umožňující rychlost, podnikavost, vysokou mobilitu a nižší vliv skupinových či osobních zájmů spolupracovníků. Dalším kladným rysem je jednodušší dělba práce a méně specializovaná struktura podniku. S tím souvisí přednost, spočívající v osobním přímém kontaktu mezi vedením a zaměstnanci, ztrácí se anonymita, roste důležitost pracovních výkonů jedinců, dochází k uspokojování z práce, z atmosféry menšího kolektivu.

Velkou předností drobných podniků může být jejich specializace na určitý segment trhu, na specifický výrobek přičemž specializace bývá různorodá, neboť do ní lze zahrnout produkci vysoce kvalitní, módní, technicky progresivní výroby, flexibilní a

mimořádné kvalitní služby, i zaměření na lokální či regionální trhy, případně vytvoření specifického okruhu zákazníků.

Charakteristickým rysem malých podniků je převážně řídicí činnost vlastníka a úspěch podnikání je základem životní úrovně jeho i celé rodiny. Velmi často jsou do chodu podniku zapojováni i rodinní příslušníci. Proto se drobné podniky stávají jakýmsi kotlem podnikatelské aktivity a konkrétními příklady vychovávají z řad zaměstnanců další podnikatele a manažery.

Schopnost drobných podniků pružně reagovat na změny je dána tím, že tyto firmy nejsou, na rozdíl od velkých podniků, zatíženy existencí rozsáhlého dlouhodobého majetku. Proto změna předmětu činnosti nevyžaduje rozsáhlé přebudování výrobní základny, tedy pokud se nejedná o značně specializované podnikání, kde je rychlá změna výrazně problematičtější.

Nevýhody v personální oblasti jsou vyváženy přednostmi, které spočívají v osobním, přímém kontaktu s vedením podniku. Tím se může vytvořit vztah důvěry na základě poznání osobních i rodinných problémů pracovníků a vést ke spolupráci a osobnímu nasazení.

Významnou úlohu sehrávají u menších podniků i výhody v oblasti politiky rizika, jak upozorňuje MUGLER (1999). Patří sem především lepší přehlednost malého podniku a jeho vnějšího okolí, které dává možnost získat rychlejší a preciznější informace o potencionálních šancích a nebezpečích. K tomu přispívá i užší kontakt v podobě krátkého informačního kanálu mezi zaměstnanci, zákazníky a podnikatelem jakožto centrem rozhodování v rámci politiky rizika.

2.2.4 Nevýhody malých a středních podniků

Především jsou to omezené možnosti financování, které vyplývají z menšího okruhu dostupných zdrojů, a to zejména u individuálních podnikatelů, kde je hlavním zdrojem finančních prostředků samofinancování. Další nevýhodou ve finanční

oblasti je skutečnost, že v nich není tak vysoký stav základních prostředků, aby odpisy vytvářely dostatečný prostor pro plynulé reinvestování. Podle SCHWARTZE (2002), bankovní statistiky dokazují, že malým podnikům jsou v průměru poskytovány úvěry s vyššími úrokovými sazbami. Proto, ve srovnání s velkými podniky, méně investují a dlouhodobě vykazují nižší poměr investic k obratu.

Další oblastí nevýhod je oblast výroby, kde v první řadě vystupují problémy s nevyužíváním maximálních kapacit strojů a další techniky, neboť nejde o hromadnou výrobu. Dále je zde problém nedostatku prostředků pro vývoj nových výrobků i nižší stupeň technologického rozvoje.

Pracovníci velkých podniků vydělávají v průměru více a požívají větších zaměstnaneckých výhod i větší jistoty v zaměstnání, než v malých podnicích. Jedná se o výhody při sjednávání pracovních smluv, školení a výcviku, pojištění, stravování a podobně. V malých podnicích se častěji porušují nebo obcházejí předpisy o pracovní době, bezpečnosti a hygieně práce, o ochraně životního prostředí.

Řada nevýhod je i v oblasti odbytu. Vyplývá to často z lokálního charakteru trhu malého rozsahu a omezeného počtu odběratelů, což zhoršuje možnost konkurence. MSP vynakládají také menší množství prostředků na reklamu a – s výjimkou specializované výroby či služby – musí v řadě případů respektovat v cenové politice úroveň velkých podniků.

Pokud jde o oblast řízení podniku, je největší nevýhodou omezení počtu vedoucích funkcí. V práci pak převažuje intuice a improvizace, častý je také patriarchální styl řízení. Negativním prvkem je nedostatečná připravenost ke spolupráci, zejména malých průmyslových podniků. Dochází zde k nedůvěře, není tendence a ochota spolupracovat a je zde snaha posilovat samostatnost a nezávislost.

Další nevýhodou je i osobní odpovědnost podnikatele za úspěchy i neúspěchy. Tato skutečnost je sice na jedné straně velmi motivující, na straně druhé ale také velmi

stresující. Majitel firmy se proto musí naučit žít pod stálým tlakem, trávit v práci značné množství času, čímž je ovlivněn i jeho rodinný a společenský život. Soukromé podnikání se tak stává mnohem rizikovější než práce v zaměstnaneckém poměru.

Jak uvádí NOVÁKOVÁ (2002), dochází často u středních a zejména u malých podniků k podcenění významu marketingu. Tato skutečnost je dána řadou příčin, kam patří především:

- vlastníci (podnikatelé) chtějí co nejlevněji a nejrychleji vstoupit na trh a považují marketing za činnost, která zbytečně odčerpává finanční prostředky, proto s vynaložením financí na produkt nebo službu oslovující zákazníka ve svých rozpočtech nepočítají,
- vlastníci se orientují jen na ekonomiku podniku (výnosy) při současném opomenutí role trhu, potřeb i přání zákazníků; tento čistě ekonomický pohled na problematiku obchodu, spojený s hledáním úspor na všem a bez existence vize, koncepce a strategie, může podnik přivést k úpadku,
- vlastníci si myslí, že marketing je jen reklama,
- vlastníci a manažeři malých a středních podniků nedokáží komunikovat s trhem.

Z tohoto podceňování vyplývá, že malé a střední podniky si často neuvědomují, že úspěšnost na trhu je dána nejen kvalitou poskytnutých produktů, kvalitou pracovníků, s nimiž disponují, solventností segmentu trhu, který oslovuje, ale i povědomostí a známostí firmy na trhu a znalostí potřeb zákazníků.

2.2.5 Hlavní příčiny neúspěšnosti malých podniků

Malý podnik je poměrně křehká struktura s omezenými zdroji na překonání problémů, které se staví do cesty při prosazování na trhu. Dokonce i běžné problémy jej mohou ohrozit. Příčin neúspěchu v malém podnikání je celá řada a lze je rozdělit do dvou oblastí – příčiny všeobecné a specifické.

2.2.5.1 Všeobecné příčiny

Nepříznivý ekonomický vývoj – v období recese nebo deprese jsou malé podniky negativně ovlivněny celkovou hospodářskou situací.

Inflace zvyšuje provozní náklady, zvyšuje tlak na růst mezd pracovníků, přitom mnoho malých podniků operuje v intenzivně konkurenčním prostředí, v němž nemají kontrolu při stanovení cen a často nemohou efektivně ovlivnit výši nákladů.

Omezený přístup ke kapitálu, kdy malé podniky jsou často znevýhodněny v přístupu ke kapitálu, který potřebují pro svou činnost, velké problémy jsou obvykle spojeny s poskytnutím dlouhodobých úvěrů.

Úvěrové podmínky, respektive příliš vysoká úroková míra zvyšuje problémy s likviditou. Přitom většina malých podniků je podkapitalizována a vyžaduje dodatečný kapitál pro expanzi a růst.

Administrativní předpisy znamenají pro malé podniky zvýšené náklady, řada opatření pak vytváří více komplikací v malých podnicích a jejich dodržování (např. evidence přesčasové práce). V neposlední řadě působí i **chybějící či nedostatečná podpora ze strany státu**.

2.2.5.2 Specifické příčiny

Špatné řízení dané nekompetencí (nedostatečné předchozí zkušenosti z oblasti podnikání, zajištění provozovaných činností), nevhodná právní forma vzhledem k charakteru podnikání a řídicím záměrům.

Podcenění plánování, kdy chybí zejména strategie, určení směru vývoje společnosti, identifikace metod vedoucích k překonávání slabých a zvýraznění silných stránek podniku.

Chyby ve financování, např. neúměrný rozsah fixních aktiv. Mnohé malé podniky investují velké částky do pozemků, budov, zařízení a dalších fixních aktiv. Přitom při růstu podniku je třeba také další provozní kapitál, který pak chybí.

Nevhodné umístění firmy, často se volí umístění bez předchozí technicko-ekonomické studie a strategických plánů. Přičemž volba lokalizace neznamena jen zvažovat náklady spojené s nájmem, ale i možný objem prodeje.

Nesprávná cenová politika je další ze specifických příčin neúspěchu. Malé podniky často poskytují rychlé, více personifikované služby, unikátní a kvalitně řemeslně opracované výrobky, ale nedaří se jim za své výkony dostatečně tržit.

Podle SYNKA a kol. (1999) k těmto skupinám příčin přistupují i další. Patří sem nesprávné vedení účetnictví, nedodržování zákonů a předpisů, nevhodná personální politika a malá vytrvalost a vůle podnikatele. Prioritní příčinu neúspěchu v podnikání a vzniku ekonomické krize malého a středního podnikání vidí MARKOVÁ (1999) zejména v dlouhodobém nedostatku finančních prostředků. Proto je třeba hledat možnosti ve změnách daňové, odpisové a úvěrové politiky, čímž by bylo možno vytvořit vhodné podmínky terapie.

3. CÍLE A METODIKA

Hlavním cílem diplomové práce je analyzovat možné formy podpory malého a středního podnikání v Evropské unii a srovnání těchto podpor v České republice před a po vstupu ČR do Evropské unie. Dalším cílem je navržení projektu v rámci vybrané podpory pro konkrétní podnik a přiblížení problematiky malého a středního podnikání.

Veškeré potřebné údaje k vypracování zadané práce byly získávány jak z tištěných a elektronických publikací, tak konzultací s odborně vyškolenými pracovníky Hospodářské komory v Českých Budějovicích, pracovníky CzechInvestu a pracovníky zvolené společnosti. Dále byly pro práci využity zkušenosti podnikatelů a média.

Vzhledem k tématu práce bylo zapotřebí pracovat jak se staršími daty, tak s aktuálními informacemi. Proto jako hlavní informační zdroj sloužil internet, neboť právě toto informační médium zachovává jak informace staršího data, tak i reaguje rychle na změny, které se dějí často a v ostatních zdrojích nemohou být tedy tak často obměňovány.

Pro celkové seznámení s danou problematikou však byla použita i řada tištěných materiálů. Jedinou nevýhodou tištěných materiálů je – jak již bylo zmíněno - že velice rychle zastarávají, a čtenář neví, zda-li jsou uvedené informace stále ještě aktuální. V průběhu práce proběhlo několik změn, velmi důležitou byla například definice MSP.

V této práci byly zmapovány možné formy podpory MSP v Evropské unii (která dnes již zahrnuje, jak je již všeobecně známo, i Českou republiku). Zároveň jsou v této diplomové práci srovnány podpory malého a středního podnikání před a po vstupu České republiky do EU.

Dalším bodem práce bylo praktické navržení podpory konkrétní firmě. Ve vybrané firmě probíhala komunikace na základě rozhovoru s majitelem, který je zároveň i výkonným ekonomickým ředitelem firmy a rozhoduje tedy o hlavních operacích týkajících se firemních financí, stejně tak jako s hlavní účetní firmy.

V době zpracování této diplomové práce bylo možné podat žádost o podporu v rámci zvoleného programu, a nutno přiznat, že po konzultacích s pracovníky agentury CzechInvest zde existovala i reálná šance těchto finančních prostředků dosáhnout. Na tomto malém podniku bylo demonstrováno, jaké všechny potřebné materiály a kroky musí malý a střední podnikatel při čerpání podpory učinit. Spolupráce s vybranou firmou by pro ni měla být přínosem a návodem, jak o tuto podporu požádat.

Management zvolené společnosti si bohužel nepřál, aby tato firma byla jmenována, tudíž všechny zmíněné názvy, a to jak samotný název firmy, jména pracovníků, sídlo apod. jsou na přání majitele změněna.

Téma diplomové práce bylo zvoleno záměrně, z důvodu seznámení se s programy podporující malé a střední podnikatele a dále z důvodu získání zkušeností pro zahájení vlastní podnikatelské činnosti, či uplatnění znalostí v budoucím zaměstnání. Tato práce by měla být přínosem jak pro firmu tak i autora v budoucích letech.

4. PŘEDVSTUPNÍ POMOC EU ČESKÉ REPUBLICE

Rozšíření EU představovalo komplexní úkol, vyžadující značné úsilí jak ze strany kandidátských zemí, tak koordinaci a pomoc ze strany EU. Proto EU navrhla tzv. předvstupní strategii (později tzv. zesílenou předvstupní strategii) s cílem ještě více pomoci kandidátským zemím v jejich přípravě na vstup do EU.

Cíle společné strategie byly následující:

- nabídnout kandidátským zemím konzistentní program přípravy na vstup do EU,
- seznámit kandidátské země s procedurami a politikami Unie (aby v budoucnu mohly plnohodnotně zapojit),
- poskytnout různé formy pomoci při provádění opatření, které byly nutné k zajištění souladu s legislativou a praktikami EU v jednotlivých oblastech.

Již před vstupem České republiky do EU měly MSP možnost získat prostředky z evropských programů, což jim umožnilo připravit se na využívání strukturálních fondů EU, které začaly být přístupné až po vstupu do EU. Nástroje předvstupní pomoci byly tedy přípravou na strukturální pomoc po vstupu do Evropské unie.

Předvstupní pomoc zahrnovala :

- program Phare,
- podporu ochraně životního prostředí a dopravě (ISPA),
- podporu zemědělství a rozvoji venkova (SAPARD),
- spolufinancování mezinárodními finančními institucemi (např. Evropská investiční banka),
- zpřístupnění programů Evropského společenství pro kandidátské země (komunitární programy).

Vedle národních programů Evropská unie financovala programy přeshraniční spolupráce (tzv. CBC programy) a také široké spektrum komunitárních programů,

kterých se směly účastnit i subjekty z České republiky (např. program Malé a střední podniky, Socrates, Culture 2000, Save II atd.).

Každý projekt ucházející se o získání prostředků z předvstupních fondů EU musel obsahovat základní náležitosti. Obecně musel každý projekt výstižně zdůvodnit řešenou problematiku. Modelový projekt obsahoval zejména název projektu, identifikaci žadatele, charakteristiku případných partnerů, místo realizace, dobu požadovanou k realizaci, vazbu na opatření daného programu (PHARE, ISPA, SAPARD), zdůvodnění a cíle projektu, technické řešení projektu, zajištění finančního krytí (požadované prostředky bylo třeba doložit příslibem investičního úvěru, splátkovým kalendářem či potvrzením o vlastním zajištění výpisem z běžného účtu), dále přílohy (projektová dokumentace, podklady o obchodní stabilitě podniku, další podklady jako například vyjádření stavebního úřadu).

Při vypracování operačních programů dávaly regiony NUTS II na jednotlivé sféry činnosti (a jim odpovídající priority) různý důraz a odlišné pořadí důležitosti. Nejvíce regionů řadilo na první místo priority zabývající se podnikatelským prostředím, průmyslem a službami. Na druhé místo stavěly regiony většinou řešení technické infrastruktury a dopravní dostupnosti. Třetí místo přidělovala většina regionů zemědělství a obnově venkova. Priority vztahující se k problematice lidských zdrojů a sociální infrastruktury byly kladeny na třetí až páté místo. Relativně nejmenší důležitost přisoudily regiony problematice životního prostředí, v naprosté většině tak rozhodovaly aktuální ekonomické problémy.

Základní programovací dokumenty pro předvstupní pomoc:

1. Přístupové partnerství
2. Národní program přípravy ČR na členství v EU
3. Národní programy Phare
4. Pravidelné hodnotící zprávy

Přístupové partnerství, zpracované Evropskou komisí, bylo základním programovacím nástrojem, který identifikoval krátkodobé a střednědobé priority

v přípravě jednotlivých přidružených zemí na vstup do Evropské unie. Sdružovalo všechny formy podpory do jediného rámce.

Národní program přípravy ČR na členství v EU, zpracovaný Českou republikou, vytyčoval strategii vstupu do Evropské unie, včetně způsobu dosažení priorit definovaných v Přístupovém partnerství.

Tyto dva dokumenty se staly výchozími podklady pro stanovení priorit České republiky při přípravě na vstup do Evropské unie od roku 1998. Odpovědnost za realizaci zahraniční pomoci EU v České republice neslo Ministerstvo financí.

4.1 Program Phare

V reakci na převratné politické změny ve středoevropských a východoevropských zemích se Rada ministrů Evropských společenství rozhodla v červenci 1989 poskytnout nenávratnou hospodářskou pomoc Maďarsku a Polsku, aby tak výrazněji napomohla reformám politických systémů v těchto zemích. Pomoc byla poskytnuta v podobě programu Phare (název vznikl z fran. *Pologne-Hongrie Actions pour la **R**econversion **E**conomique = Pomoc Polsku a Maďarsku při restrukturalizaci hospodářství*). Phare se zařadil mezi další ekonomické nástroje ES zaměřené na podporu reform v zemích střední a východní Evropy (SVE), a brzy se stal co do objemu prostředků tím nejvýznamnějším. Mezi další nástroje patřila například Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD), která vznikla v roce 1991, v ten samý rok rozšířila Evropská investiční banka (EIB) své investiční aktivity na země právě střední a východní Evropy.

Struktura pomoci se přizpůsobovala tlaku rychle se utvářejících nových politických a hospodářských poměrů a s nimi souvisejících požadavků a potřeb. ES přepracovala smluvní vztahy s transformujícími se zeměmi SVE a vytvořila nový systém spolupráce v právním rámci tzv. Evropských dohod, které představovaly základní právní rámec vztahů mezi Evropskými společenstvími a partnerskými zeměmi SVE. V počátečních letech existence bylo prvotním cílem Phare naplnění priorit

vytýčených v Evropských dohodách a program se tak zaměřil na podporu hospodářské transformace a reformu institucí v partnerských zemích. Česká republika uzavřela Evropskou dohodu s ES v roce 1993.

Program Phare, který se datuje od roku 1990, byl určen původně pouze pro Polsko a Maďarsko. Přesto se už v prvním roce iniciativně rozšířil na sedm států, včetně tehdejšího Československa. Nakonec se programu Phare účastnily všechny tyto země: Albánie, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Česká republika, Estonsko, bývalá Jugoslávská republika Makedonie, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Polsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko.

V počátečních letech se program Phare zaměřoval na podporu procesů ekonomického přechodu a institucionální reformy v partnerských zemích. Tak, jak postupoval proces přechodu, rozšiřoval se obzor programů Phare a zaměřoval se na dlouhodobější potřeby ekonomického rozvoje a investic. Během tohoto období byl Phare především orientován na poptávku: partnerské země byly hnací silou při tvorbě programů. To pomáhalo zabezpečit, aby partnerské země měly opravdový podíl na programu, a ten aby nadále odpovídal různým a měnícím se potřebám partnerských zemí.

S postupujícími změnami v mladých demokratických státech se také měnil rozsah a náplň jednotlivých podprogramů v rámci Phare. Podnětem k hlubším změnám v programových strukturách byla institucionální reforma Evropských společenství a přípravy na rozšíření Evropské unie. Deset účastníků programu Phare podalo oficiální žádosti o vstup do EU - Bulharsko (1995), Česká republika (1996), Estonsko (1995), Maďarsko (1994), Litva (1995), Lotyšsko (1995), Polsko (1994), Rumunsko (1995), Slovensko (1995) a Slovinsko (1996). Základním cílem Phare v těchto kandidátských zemích bylo pomoci těmto zemím v přípravě na členství. Program byl orientován na přistoupení. Soustředoval se omezený počet priorit ve shodě s kodaňskými kritérii, aby se maximalizoval jeho dopad při dosahování tohoto základního cíle.

Úloha Phare se v procesu rozšiřování Evropské unie vyvíjela v návaznosti na Rozhodnutích rady přijatých na zasedáních Evropské rady v Kodani (1993), Essenu (1994) a Lucemburku (1997) a podle priorit vytýčených v Agendě 2000. Agenda 2000 byla akčním programem vypracovaným Evropskou komisí a přijatým Evropskou radou v roce 1997, a jedním ze zásadních dokumentů týkajících se reformy Evropské unie včetně jejího rozšiřování. Agenda 2000 se zabývala otázkou procesu rozhodování uvnitř Unie, zejména reformy Společné zemědělské politiky a reformy politiky hospodářské a sociální soudržnosti, rozpracovává finanční strategii pro období 2000-2006 a navíc předložila návrhy na intenzivnější předvstupní spolupráci EU s kandidátskými zeměmi posílenou o dva nové prvky: *přístupové partnerství a širší zapojení kandidátů na členství v EU do komunitárních programů*. Závěry a doporučení Agendy 2000 vycházely z kritérií přijatých Evropskou radou v Kodani (tzv. kodaňská kritéria), ve kterých se požadovalo, aby kandidátská země dosáhla stability institucí zaručujících demokracii, zákonnost, zajištění lidských práv a respektování a ochrany menšin, měla fungující tržní hospodářství a byla schopna odolávat konkurenčním tlakům a tržním silám v rámci Unie, a byla schopna převzít závazky vyplývající z členství, včetně plnění cílů politické, hospodářské a měnové unie.

4.1.1 Phare a Česká republika

Phare pro Českou republiku se skládal z následujících programových celků:

- **Národní program Phare** (*National Phare Programme*)
- **Programy přeshraniční spolupráce** (*Cross-Border Co-operation, CBC*)
- **Mnohonárodní programy Phare** (do roku 1998 *Multi-country Programmes*, nyní *Multi-beneficiary Programmes*)

Národní programy byly připravovány příslušnou kandidátskou zemí ve spolupráci s Evropskou komisí.

Program přeshraniční spolupráce (CBC) byl zahájen v roce 1994 s cílem podporovat aktivity dvoustranné příhraniční spolupráce v regionech střední a

východní Evropy. CBC byl zaměřený na pomoc příhraničním regionům při překonávání specifických problémů jejich rozvoje. Budoucím cílem byla postupná transformace programu CBC na podmínky iniciativy Evropských společenství INTERREG, podporující příhraniční spolupráci v členských zemích Evropské unie, po vstupu České republiky do Evropské unie.

Mnohonárodní programy sloužily zejména k dodatečné podpoře spolupráce a přípravy kandidátských zemí na vstup do EU a při jejich implementaci tyto země spolu navzájem spolupracovaly. Mnohonárodní programy byly zahájeny v roce 1991.

Národní program Phare byl zaměřen na dva hlavní cíle:

- posilování institucí (*institution-building*, IB);
- investiční podpora (*investment*).

Posilování institucí podporovalo národní a regionální instituce, regulační a kontrolní orgány při posilování vnitřních administrativních struktur potřebných pro převzetí legislativy Evropských společenství a pro přípravu na účast v programech EU jako např. hospodářská a sociální soudržnost (*Economic and Social Cohesion*, ESC). Vedle aproximace českého práva s *acquis*, se stejný důraz přikládal schopnosti českých orgánů toto právo prosadit v praxi. To znamená, že IB v sobě také zahrnovalo školení a technické vybavování pracovníků veřejné správy a dalších přidružených institucí.

Převzetí komunitární legislativy také vyžadovalo značnou investiční podporu. Řada investic byla zaměřena na posílení regulační infrastruktury potřebné pro prosazování *acquis communautaire*.

Investice pro zajišťování uplatňování práva ES byly důležité zejména v oblastech financí, spravedlnosti a vnitřních věcí, hospodářské a sociální soudržnosti, zemědělství a životního prostředí. Investice do hospodářské a sociální soudržnosti posilovaly fungování tržního hospodářství a jeho kapacity tak, aby se kandidátské země mohly bez problémů adaptovat na tržní podmínky v členských státech EU.

Investiční podpora do sektoru životního prostředí byla jednou z priorit programu Phare.

4.1.2 Příprava Phare v České republice

Proces programování předvstupní pomoci v ČR vycházel z následujících základních programových dokumentů:

- *Přístupové partnerství*, které zpracovala Evropská komise pro období 1998-1999 v souladu s *Agendou 2000*.
- *Národní program přípravy ČR na členství v EU (National Programme for the Adoption of the Acquis – NPAA)*, kde ČR vytyčovala strategii vstupu do EU, včetně způsobů dosažení priorit obsažených v Přístupovém partnerství.
- *Pravidelné hodnotící zprávy (Progress Reports)*, v nichž Evropská komise vyhodnocovala pokrok České republiky při plnění kritérií potřebných ke vstupu do EU.

Dokument Přístupové partnerství (*Accession Partnership, AP*) indikoval pomoc Evropských společenství pro každou kandidátskou zemi ve střední a východní Evropě a stanovoval priority pro jednotlivé oblasti národního hospodářství při přejímání komunitární legislativy (*Acquis*). Určujícím faktorem pro finanční pomoc ze strany ES byla rozhodnost a přístup každé země k tomuto procesu. Kandidátská země zpracovávala a poté aktualizovala detailní program přípravy na členství v EU (*National Programme for the Adoption of the Acquis, NPAA*) tak, aby zajistila úspěšnou realizaci stanovených priorit, zavázala se k určitému časovému harmonogramu, a stanovila lidské a finanční zdroje potřebné k jejímu splnění. V České republice byl NPAA ekvivalentem pro “Národní program přípravy ČR na členství v EU”.

S reformami v integračního procesu v EU se také změnila priority v systému poskytování předvstupní pomoci v rámci Phare. Původně uplatňovaný přístup založený na požadavcích a potřebách jednotlivých zemí SVE se v procesu transformace (*demand-driven approach, 1990-1997*) přeměnil na přístup

orientovaný na přípravu kandidátských zemí na členství v EU (*accession-driven approach*, od r. 1998). V partnerských zemích Phare, které dosud o vstup do EU nepožádaly, se program soustřeďoval na další podporu hospodářství volného trhu a posilování demokratických institucí.

Samotná realizace pomoci se řídila prováděcími předpisy (implementačními manuály). Výše uvedené dokumenty byly výchozími podklady pro přípravu *Národních programů Phare*, kterou zajišťovalo Ministerstvo financí ČR - Centrum pro zahraniční pomoc - v úzké spolupráci s relevantními ministerstvy, dalšími orgány veřejné správy a Evropskou komisí.

Pomoc ES byla pak čerpána na základě podepsaných *Finančních memorand* (*Financing Memorandum*), která přesně vymezovala množství pomoci a způsob čerpání prostředků v souladu s příslušnými programovými dokumenty.

V počátečním období se program v ČR soustřeďil do čtyř oblastí: malé a střední podnikání, restrukturalizace hospodářství, navázání kontaktů a spolupráce mezi vysokými školami (program Tempus) a životní prostředí. Od roku 1994 se program zaměřoval spíše na budování infrastruktury vedoucí k harmonizaci se státy Evropské unie. Realizačními orgány programové podpory byly tzv. PMU (Program Management Unit).

Funkci PMU pro malé a střední podnikání plnila Agentura pro rozvoj podnikání. Celková částka byla využita pro tři základní okruhy podpor a to: 46 % podnikatelský servis, 40 % finanční schémata a 14 % podpora institucí MSP.

V rámci *podnikatelského servisu* byla finančně podporována Regionální poradenská a informační centra (RPIC) a Podnikatelská a inovační centra (BIC). Z prostředků určených na okruh *finančních schémat* byla určitá částka využita pro založení Fondu rizikového kapitálu, což byla instituce, která mohla – po řádném posouzení podnikatelského záměru – akceptovat i projekty s vyšší mírou rizika než běžné banky, a poskytnout za určitých podmínek nezbytný startovací kapitál. Z těchto prostředků byly dále poskytovány tzv. malé půjčky pro MSP prostřednictvím vybraných komerčních bank a záruky za bankovní úvěry prostřednictvím Českomoravské záruční a rozvojové banky, program Záruka.

„Malé půjčky“ byly úvěrem pro výrobní podniky do 100 zaměstnanců v maximální výši 1 mil. Kč. Prostředky čerpané z okruhu *Podpora institucí malých a středních podniků* byly používány spíše k jednorázovým akcím typu zavedení informační sítě, příspěvek k financování mezinárodních akcí, školicí akce, zpracování studií apod.

V období 1993–2002 bylo na program Phare pro Českou republiku alokováno celkem 736 mil.€ (přibližně 22,82 mld. Kč). Pro rok 2003 bylo alokováno dalších 103,8 mil. € (3,22 mld Kč).

4.1.3 Phare ve vztahu k MSP

Sektor malých a středních podniků měl potenciál významně přispět k procesu přistoupení tím, že generoval bohatství a zaměstnanost, a také zaváděním větší tržní pružnosti do ekonomik kandidátských zemí. Financování základního kapitálu na MSP bylo však dost omezené a MSP měly potíže při získávání úvěrů. Proto vznikla horizontální Materiální podpora MSP pro všechny kandidátské země. Zpočátku tato podpora pracovala na základě spolufinancování z EBRD. Cílem Materiální podpory bylo poskytovat základní kapitál, půjčky a garance malým a středním podnikům se sídlem ve všech deseti kandidátských zemích. Tímto způsobem Phare pomáhal rozvíjet a posilovat MSP a podporovat nárůst tohoto sektoru. Byla také poskytována podpora, jež pomáhala pokrýt náklady na adaptaci již existujících MSP tak, aby vyhovovaly normám a standardům EU.

Phare hrál klíčovou roli při rozvoji sektoru malých a středních podniků, v EU s užívaným označením SME (Small and medium sized enterprises). Program Phare JOP (Joint Venture Programme) pomáhal malým a středním podnikům v zemích střední a východní Evropy vytvářet joint venture s firmami z Evropské unie. Phare také stimuloval investice v situacích, kdy jiní dárci nebo instituce nebyli schopni reagovat vzhledem k vysokým rizikům. Phare působil jako multiplikátor odemykající fondy z jiných zdrojů poskytováním kapitálových grantů, záruk a linií úvěrů. Mezi

projekty patřilo úvěrování zemědělců a drobných podnikatelů, a dodávání nezbytného zboží do zemí, které čelily v důsledku reformy mimořádným obtížím.

4.2 Program SAPARD

Program SAPARD byl dalším z předvstupních nástrojů Evropské unie určený pro deset kandidátských zemí. Název program SAPARD byl vytvořen z počátečních písmen slov **S**pecial **A**ccession **P**rogramme for **A**griculture and **R**ural **D**evelopment, česky Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova. Jak bylo navrženo Evropskou komisí, program SAPARD měl za úkol napomáhat kandidátským zemím při řešení konkrétních úkolů při zavádění *acquis communautaire* vztahujícímu se ke společné zemědělské politice (CAP), strukturálním změnám v jednotlivých zemědělských sektorech a na venkově. Kandidátské země mohly program SAPARD využívat v časovém rozmezí roku 2000 až 2006, maximálně však do konkrétního data vstupu do Evropské unie.

Cílem programu bylo:

- přispět k zavádění práva Evropského společenství v oblasti společné zemědělské politiky
- řešit prioritní a specifické problémy spojené s trvale udržitelnými změnami sektoru zemědělství a ve venkovských oblastech kandidátských zemí.

Aby se zabránilo překrývání působení programů SAPARD a Phare v cílových regionech, byly rozlišeny dvě různé cílové skupiny příjemců prostředků. SAPARD byl určen pro zemědělce, diverzifikaci aktivit na venkově a pro venkovské mikroregiony, a to zejména v oblastech s hlavními problémy v zemědělství. Od Phare se na druhé straně očekávalo zaměření na podnikovou sféru a na projekty větších vesnic a měst podporující rozvoj podniků mimo oblast zemědělství.

Evropská unie uvolnila na program SAPARD z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EAGGF) ročně částku 520 miliónů EUR pro všech deset kandidátských zemí. Po vstupu kandidátské země do Evropské unie získal tento

stát nárok na poskytnutí finanční pomoci v rámci politiky Společenství, zejména pak ze Strukturálních fondů. Jeho podíl z fondů programu SAPARD měl být přenechán zbývajícím kandidujícím státům nacházejícím se do té doby stále ještě v předvstupní fázi. Pro Českou republiku připadalo ročně 22 miliónů EUR. Pro sektor zemědělství znamenala podpora EU v rámci programu SAPARD ročně přibližně 540 miliónů Kč, pro sektor rozvoj venkova 270 miliónů Kč. Česká republika měla rovněž zajištěny potřebné finanční zdroje na spolufinancování programu z národního rozpočtu. Finanční prostředky z programu SAPARD mohla kandidátská země začít čerpat po oficiálním vyhlášení programu SAPARD a tyto prostředky mohly být využívány až do jejího vstupu do EU, nejdéle však byla stanovena hranice do konce roku 2006. Nejdůležitějšími úkoly zemědělství České republiky bylo posílení konkurenceschopnosti prvovýroby a zpracovatelského odvětví, dosažení vysoké kvality zemědělských a potravinářských výrobků s vyšší přidanou hodnotou, dokončení restrukturalizace zemědělských a zpracovatelských podniků, posílení pozice zemědělské prvovýroby na trhu a zavedení práva Evropského společenství do praxe. Přínosem programu SAPARD byla také možnost osvojit si náročná pravidla strukturálních fondů Evropské unie a principů programování, vybudování potřebných institucí, zejména Agentury SAPARD, připravení legislativního rámce a podmínek pro monitorování programu SAPARD v České republice.

Česká republika - jako první ze zemí realizujících program SAPARD - proplatila k 24. 11. 2005 příjemcům podpory veškeré finanční prostředky, které byly na program SAPARD určeny Víceletou finanční dohodou na období 2000-2003.

K tomuto datu bylo proplaceno 1495 projektů, což představuje 3 758 855 312 Kč.

4.3 Program ISPA

Jako příprava na Kohezní fond byl pro kandidátské země zřízen finanční fond nazývaný Nástroj předstupních strukturálních politik – ISPA (Instrument for Structural Policies Pre-Accession). Tento program byl zahájen v roce 2000 s cílem

poskytnout finanční prostředky na rozsáhlé projekty v oblasti životního prostředí a dopravní infrastruktury. Projekty pomáhaly kandidátským zemím splnit standardy EU týkající se životního prostředí a vyvinout kvalitní dopravní spojení potřebné pro hospodářský rozvoj a volný pohyb osob a zboží v rámci rozšířené Evropské unie. Cíle tohoto programu jsou totožné s úsilím Kohezního fondu (Fond soudržnosti), prostřednictvím kterého jsou financovány podobné projekty v Evropské unii. Průběžné řízení programu bylo stejné jako u programu Phare.

Program, na který bylo vyčleněno 1,04 miliard EUR ročně (37 miliard korun), byl určen kandidátským zemím pro období 2000 – 2006, nejdéle však do okamžiku jejich vstupu do EU. Přesná částka pomoci nebyla přesně určena (pohybovala se v rozmezí), aby byly jednotlivé státy motivovány k podávání co nejkvalitnějších projektů.

ISPA zapojovala i soukromý sektor – poskytovala granty na investice podniků, např. opatření na ochranu ovzduší proti znečištění. MSP mohl v rámci své přípravy předložit projekt do programu ISPA a zlepšit tak svou připravenost na náročné podmínky Evropské unie.

Tabulka 1 - Finanční prostředky předvstupní pomoci EU České republice

	1995 - 99		2000 - 02	
	Phare	69 mil. € ročně	(2,2 mld. Kč)	79 mil. € ročně
ISPA		-	57,2 – 83,2 mil. € ročně	(1,8-2,7 mld. Kč)
SAPARD		-	22,1 mil. € ročně	(0,7 mld. Kč)
Celkem	69 mil. € ročně	(2,2 mld. Kč)	171,3 mil. € ročně	(5,5 mld. Kč)

Zdroj: <http://www.estav.cz>

5. FORMY PODPORY PO VSTUPU DO EU

5.1 Národní podpora MSP

Problematika malých a středních podniků je v České republice v kompetenci Ministerstva průmyslu a obchodu s výjimkou regionální podpory podnikání, která je v kompetenci Ministerstva pro místní rozvoj. Systém podpory podnikání je realizován soustavou vzájemně se doplňujících institucí s vymezenými kompetencemi.

Základním opatřením státní podpory zvyšování konkurenceschopnosti malých a středních podniků jsou programy:

- podpory malého a středního podnikání, které podnikatelům usnadňují realizaci jejich podnikatelských záměrů a přispívají ke zvýšení jejich ekonomické stability; jejich cílem je vytvářet příznivé podmínky pro podnikání, zejména v přístupu ke kapitálu, dostupnosti informačních, poradenských a vzdělávacích služeb,
- podpory výzkumu, vývoje a inovačního podnikání, zabezpečující potřebný technický a technologický vývoj malých a středních podniků, který je hlavním předpokladem konkurenceschopnosti.

Pravidla pro poskytování podpor malým a středním podnikatelům z prostředků státního rozpočtu na podporu jejich výkonnosti, konkurenceschopnosti a pro zmírnění nevýhod vyplývajících z jejich malé ekonomické síly stanoví od roku 2003 zákon č. 47/2002 Sb., O podpoře malého a středního podnikání.

Podle tohoto zákona jsou podpory pro malé a střední podnikatele poskytovány prostřednictvím programů schválených vládou České republiky. Jde o širokou škálu programů realizovaných MPO a MMR. ***Celkový objem podpory MSP ze státního rozpočtu činil v roce 2004 celkem 3,923 mld. Kč***, a byl tak o 2,3 % nižší než v roce 2003, ale o 3,6 % vyšší než v roce 2002. Z prostředků Evropské unie bylo poskytnuto 129 mil. Kč, z prostředků finančního trhu 760 mil. Kč. Celkový objem

podpory MSP má od roku 1998 vzrůstající tendenci a tomu také odpovídají efekty rozvoje celého sektoru MSP.

Je třeba zdůraznit, že bez této podpory by rozvoj MSP v České republice nebyl ani zdaleka tak dynamický, efektivní a celkově úspěšný. Malí a střední podnikatelé mají možnost na území České republiky získat podpory z prostředků státního rozpočtu pro své podnikatelské záměry z programů jmenovitě určených těmto podnikatelům, i v rámci dalších programů podpory vyhlášených na podporu podnikání. Pravidla o veřejné podpoře stanoví, že veřejná podpora poskytovaná způsobem narušujícím nebo hrozcím narušením hospodářské soutěže tím, že zvýhodňuje určité podnikání nebo odvětví výroby v míře, jíž může být dotčen obchod, je zakázána. Na základě této skutečnosti byly programy MSP posouzeny Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže a byla jim poskytnuta výjimka v souladu s platnými právními předpisy.

Informace o možnostech podpory bývají podnikatelům poskytovány prostřednictvím publikace MPO „Podpora podnikání v České republice“, která je každoročně aktualizována, a internetových stránek jednotlivých resortů. Informace bývají rovněž podávány informačními a poradenskými centry a institucemi pověřenými realizací jednotlivých programů.

5.1.1 Programy podpory ze státního rozpočtu rok 2004

V roce 2004 bylo realizováno celkem **11 programů** schválených vládou České republiky dne 11. 12. 2000 usnesením č. 1257. Byly to programy ZÁRUKA, KREDIT, TRH, START, KOOPERACE, VESNICE, REGENERACE, SPECIAL, MARKETING, PORADENSTVÍ a DESIGN. Avšak z důvodu nedostatku finančních prostředků byl v září 2004 zastaven příjem žádostí o podporu v programech TRH, KOOPERACE, VESNICE, REGENERACE a SPECIAL. Je zřejmé, že disponibilní zdroje na realizaci programů podpory MSP neumožňovaly plně uspokojit zájem o tyto podpory. Realizací Programů, s výjimkou programů MARKETING, PORADENSTVÍ a DESIGN, byla pověřena Českomoravská záruční a rozvojová banka a. s.

V roce 2004 vyřizovala ČMZRB celkem 4 742 žádostí o podporu. Celkem bylo podpořeno **3 505 projektů** a bylo poskytnuto 3 531 podpor, z toho bylo 758 záruk, 1 411 úvěrů, 1 286 příspěvků a 76 příspěvků na úhradu úroků. Celkem 322 žádostí bylo zamítnuto pro nesplnění programových podmínek nebo nevyhovující ekonomiku projektu a 190 žadatelů odstoupilo od své žádosti v průběhu jejího vyřizování. Dalších 699 žádostí nebylo v roce 2004 dořešeno. Tyto žádosti byly převedeny do roku 2005.

Tabulka 2 – Počet podpořených projektů dle jednotlivých programů

Celkový počet podpořených projektů				Tabulka č. 2						
	celkem	ZÁRUKA		KREDIT	TRH	SPECIAL + komb	KOOPE-RACE	START	VEŠNICE	REGENE-RACE
		cenové zvýhod. záruky	záruky za účast ve veřej. obch. soutěži							
celkový počet podpořených projektů	3 505	511	247	1 008	1 238		22	403	62	14

Zdroj: www.mpo.cz

Realizace Programů byla zahájena počátkem roku 2004. Od 1. 7. 2004 byla realizace programů KREDIT a START převedena s výjimkou podpor na území hlavního města Prahy do OPPP a tyto programy byly ve druhém pololetí 2004 realizovány jen pro podporu projektů na území hlavního města Prahy.

5.1.1.1 Informace o poskytnutých podporách

Nejvíce podpor získali drobní podnikatelé s **méně než 10 zaměstnanci** (65,0 % počtu všech podpor). Malým podnikatelům s počtem **od 10 do 49 zaměstnanců** bylo poskytnuto 25,8 % počtu všech podpor a podnikatelům **od 50 do 249 zaměstnanců** 9,2 % počtu všech podpor. Toto rozložení podpor je dáno především charakterem podmínek jednotlivých programů, které jsou především v oblasti úvěrů směřovány na drobné a malé podnikatele.

Největší počet podpor směřoval na území Moravskoslezského kraje (23,8 % zvýhodněných úvěrů, 21,8 % záruk a 18,3 % příspěvků) a Jihomoravského kraje (11,3 % záruk, 9,8 % zvýhodněných úvěrů a 11,7 % příspěvků), nejméně podpor získali podnikatelé z Karlovarského a Libereckého kraje (0,9 až 2,8 % podpor).

Z jednotlivých okresů jsou největším počtem příspěvků zastoupeny Praha (151), Ostrava (107), Brno-město (86), Zlín (47) a Frýdek-Místek (39). Nejvíce záruk bylo poskytnuto do okresů Ostrava-město (104), Praha (52), Brno-město (39), a Olomouc (37). Nejvíce zvýhodněných úvěrů získali podnikatelé z okresu Ostrava-město (134), Frýdek-Místek (58), Praha (60) a Nový Jičín (48).

Největší počet příspěvků byl poskytnut do oblasti průmyslové výroby (35,1 %), na stavební výrobu (31,3 %) a obchodní činnost (15,2 %). Největší počet záruk byl poskytnut také na projekty průmyslové výroby (43,7 %) a dále na stavební výrobu (26,5 %), obchodní činnost (16,1 %). Největší počet úvěrů byl poskytnut do průmyslové výroby (34,5 %), obchodní činnosti (24,3 %) a ubytovacích služeb (15,0 %). Největší počet příspěvků na úhradu úroků byl poskytnut do průmyslové výroby (35,5 %), ubytovacích služeb (35,5 %) a obchodní činnosti (9,2 %).

Přínosy z podpořených projektů představují **zvýšení celkového počtu zaměstnanců o 596**, z toho 245 na území malých obcí do 2999 obyvatel a v obcích s památkovými rezervacemi a zónami a 351 občanů z problémových skupin obyvatelstva. Jedná se o zvýšení počtu zaměstnanců, které bylo podmínkou pro poskytnutí podpory v programech VESNICE, REGENERACE a SPECIAL.

Podíl úvěrujících bank na podpořených úvěrech se proti minulým letům v podstatě nemění. Největší podíl spolupráce v roce 2004 v záručních obchodech a u podpor ve formě příspěvků na úhradu úroků připadá na Komerční banku, a. s. (39 % a 55 %), Českou spořitelnu, a. s. (32 % a 30 %) a na Československou obchodní banku, a. s. (6 % a 10 %). Další místo zaujímá eBanka, a.s. (9 % a 5 %).

Úvěr zůstává pro malé a střední podnikatele hlavním zdrojem financování. Na podporu rozvoje MSP realizují Československá obchodní banka, a.s., Česká spořitelna, a.s. a Komerční banka, a.s. a další banky vlastní programy úvěrování malých a středních podnikatelů.

Kontrolu nakládání s prostředky státního rozpočtu poskytnutými na realizaci podpor prováděly odbor podpory malého a středního podnikání a odbor kontroly a interního auditu Ministerstva průmyslu a obchodu. Kontrola dodržování smluvních povinností příjemců podpory je zajišťována pracovníky organizací pověřených realizací programových podpor a rovněž Ministerstvem průmyslu a obchodu.

V ČMZRB byly v r. 2004 ukončeny:

- 4 smlouvy o úvěrech poskytnutých v programech MSP v r. 2004 (úvěry START),
- 45 smluv o úvěrech poskytnutých v programech MSP v r. 2003 (8 malých úvěrů KREDIT, 37 úvěrů START), a to s pohledávkami, které byly předány k vymáhání finančním úřadům.

Podnikatelé, jejichž projekty byly podpořeny v programech MSP, zaplatili v r. 2004 ČMZRB 0,3 mil. Kč na smluvních pokutách a ČMZRB převedla takto získané prostředky k programovým zdrojům. Kontroly hospodaření s prostředky státního rozpočtu provádějí i finanční úřady a Nejvyšší kontrolní úřad.

5.1.2 Programy podpory ze státního rozpočtu 2005 - 2006

Programy podpory malého a středního podnikání na období 2005 – 2006 schválila vláda České republiky usnesením č. 1159 dne 24. 11. 2004. Ministr průmyslu a obchodu na základě zmocnění obsaženého v uvedeném usnesení vlády schválil změny podmínek programů s platností od 1. 1. 2006. Tato podpora je řešena návrhem programů MSP ZÁRUKA, TRH, PROGRES, PORADENSTVÍ, DESIGN, ALIANCE a ZASTOUPENÍ (www.jhk.cz). Dále jsou

podporovány projekty MSP v oblasti průmyslového výzkumu a vývoje v rámci programů zaměřených do této oblasti a financovaných ze státního rozpočtu.

Pro zlepšení informovanosti podnikatelských subjektů je zřizována síť informačních míst pro podnikatele s cílem vytvořit centrálně řízenou a jasně definovanou síť informačních míst v rámci regionální a oborové struktury Hospodářské komory ČR, která by měla být schopna poskytovat aktuální a žádané informace pro MSP přímo nebo po definování problému odkazem na specializovanou firmu či příslušnou instituci. Výsledkem má být zintenzivnění a zkvalitnění každodenní obousměrné komunikace mezi veřejnou správou a podnikateli a současně i zajištění co nejvyšší informovanosti podnikatelů o systémech a nástrojích podpor podnikání jak v ČR, tak i EU včetně možných problémů spojených se vstupem ČR do EU v oblasti podnikání.

5.2 Strukturální fondy

Evropské fondy regionálního rozvoje jsou hlavním zdrojem financování MSP prostřednictvím různých tematických programů a místních iniciativ realizovaných v regionech. Příjemci podpory ze strukturálních fondů dostávají **přímý příspěvek** na financování svých projektů. Řízení těchto programů a výběr projektů se uskutečňuje na národní a regionální úrovni.

Strukturální fondy slouží ke snižování rozdílů ve vyspělosti regionů a k podpoře hospodářské a sociální soudržnosti uvnitř EU. Evropská komise se jejich prostřednictvím podílí na financování regionálních i plošných projektů členských států na poli *zemědělství, regionální politiky, zaměstnanosti a sociálních věcí*.

Řízení těchto programů a výběr projektů se uskutečňuje na národní a regionální úrovni.

TŘI CÍLE

Aby financování z těchto fondů mělo co největší účinnost, byly pro období 2000 – 2006 stanoveny tři cíle. Vzhledem k tomu jsou prostředky pro MSP zaměřeny takto:

Cíl 1 – Rozvoj nejméně vyspělých regionů: rozvoj a posilování struktur podpory malého a středního podnikání.

Cíl 2 – Konverze v regionech se strukturálními problémy: podpora podnikání a vytváření alternativních pracovních příležitostí v místech, kde velký tradiční průmysl upadá.

Cíl 3 – Modernizace systémů školení a podpory zaměstnanosti: podpora a rozvoj pracovních sil.

Tyto tři cíle strukturálních fondů jsou implementovány prostřednictvím čtyř (pěti) nástrojů a čtyř iniciativ společenství.

ČTYŘI NÁSTROJE

Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF) financuje pomoc problémovým regionům, je zaměřen na výrobní investice, infrastrukturu, rozvoj MSP, slouží pro vytváření pracovních příležitostí a místní rozvojové projekty. Podpora se týká především hospodářsky zaostávajících regionů (HDP menší než 75% průměru EU).

Evropský sociální fond (ESF) podporuje návrat nezaměstnaných a znevýhodněných skupin lidí na trh práce, zejména financováním rekvalifikačních kurzů a systémů pomoci při hledání zaměstnání. Podílí se na implementaci iniciativ EQUAL a EU LEADER+.

Finanční nástroj pro podporu rybolovu (FIG) napomáhá restrukturalizaci a modernizaci rybářství. Vznikl v r. 1993 s přijetím Švédska do EU. U nás je zaměřen na podporu akvakultury, což zahrnuje rozvoj vodního hospodářství, zlepšení podmínek chovu, distribuce ryb a hygienu.

Evropský zemědělský orientační a záruční fond (EAGGF) podporuje investice do zemědělského hospodářství, začínající farmáře mladší 40 let, zemědělce žádající o předčasný důchod, LFA (méně příznivé) oblasti, ekologické zemědělství, rozvoj lesnictví a jiné. Má 2 sekce: *garanční* (tvoří 95 % finančních prostředků - společná zemědělská politika EU) a *orientační* (administrativní část fondu na strukturální a sociální politiku EU).

+ **Fond soudržnosti (tzv. Kohezní fond)** má podobnou strukturu, ale není součástí strukturálních fondů. Byl zřízen na podporu států, kde bylo HDP na obyvatele nižší než 90 % průměru EU (dříve Španělsko, Portugalsko aj.) a je určen na podporu velkých projektů v oblasti životního prostředí a dopravy.

V České republice v současnosti existuje celkem pět specificky zaměřených operačních programů:

- **Operační program Průmysl a podnikání (OPPP),**
- **Společný regionální operační program (SROP),**
- **Operační program Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ),**
- **Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství,**
- **OP Infrastruktura.**

Tyto operační programy budou fungovat až do konce roku 2006, poté budou pro období 2007-2013 vyhlášeny nové. V současném programovém období 2004-06 se v České republice realizuje 16 různých programů podpory fondů EU, ve kterých je k dispozici celkem zhruba **80 mld. Kč**.

Operační program Průmysl a podnikání (OPPP) spadá pod Ministerstvo průmyslu a obchodu a je nejdůležitějším operačním programem specificky zaměřeným na podporu podnikání. Jeho prioritou je rozvoj a prosperita malých a středních podniků, zvyšování konkurenceschopnosti firem a podpora inovací formou nákupu nových technologií.

V rámci OPMP bylo pro období do roku 2006 vyhlášeno celkem jedenáct programů (Prosperita, Reality, Školící střediska, Klastry, Rozvoj II., Inovace, Start, Kredit, Marketing, Úspory energie, Obnovitelné zdroje energie).

U prvních pěti programů je zprostředkujícím subjektem, který zajišťuje jejich implementaci, agentura CzechInvest. Program INOVACE organizuje CzechInvest spolu s Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou (ČMZRB). Banka sama pak administruje programy START a KREDIT. Zprostředkujícím subjektem programu MARKETING je agentura CzechTrade a administrátorem posledních dvou vyjmenovaných programů je Česká energetická agentura (ČEA).

Mezi priority **Společného regionálního operačního programu (SROP)** náleží rozvoj místních podnikatelských aktivit, regionální rozvoj dopravy a komunikačních technologií, místní rozvoj lidských zdrojů, zlepšení životního prostředí v obcích a regionech, oživení venkovských oblastí a rozvoj cestovního ruchu a lázeňství. Funguje pod správou Ministerstva pro místní rozvoj, výzvy k jednotlivým opatřením jsou v různých termínech vypisovány prostřednictvím krajských samospráv, kde fungují tzv. Sekretariáty regionálních rad.

Operační program Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ) se zaměřuje na aktivní politiku zaměstnanosti, rozvoj celoživotního vzdělávání, sociální integraci a rovnost příležitostí. Program řídí Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP RVMZ) má zajistit dostupný kapitál pro oblasti venkova a zemědělství, zlepšení marketingu a zemědělské produkce a zlepšování technického vybavení. Spadá do působnosti Ministerstva zemědělství.

Obsahem **Operačního programu Infrastruktura** je modernizace a rozvoj celostátně významné infrastruktury, snížení negativních důsledků dopravy na životní prostředí, zlepšování kvality a ochrany životního prostředí, podpora budování ochranných opatření před povodněmi, rekultivace a sanace starých ekologických

zátěží, podpora recyklace odpadů. Tento program řídí společně Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo dopravy

Na oblast **hl. m. Prahy** se výše uvedené operační programy nevztahují a jsou pro ni definovány obdobně strukturované, ale **zjednodušené programy**:

- JPD 2 (**Jednotný programový dokument pro Cíl 2**)
- JPD 3 (**Jednotný programový dokument pro Cíl 3**).

Vedle toho v rámci Strukturálních fondů existují tzv. evropské iniciativy **INTERREG** (program přeshraniční spolupráce INTERREG IIIA, IIIB, IIIC), **EQUAL** (národní spolupráce zaměřená na boj proti formám diskriminace a nerovnosti na trhu práce) a **LEADER** (zlepšení ekonomického prostředí a kvality života ve venkovských oblastech).

Podávat žádosti do operačních programů bylo možno poprvé během roku 2004. Vzhledem k tomu, že zájem o podávání projektů byl velmi vysoký, došlo pro další roky v řadě případů ke zpřísnění podmínek pro žadatele (např. užším vymezením uznatelných nákladů), k omezení horních limitů pro čerpání financí a k přesunu většího objemu finančních prostředků k nejžádanějším programům. V rámci OPPP to byl program ROZVOJ, specificky zaměřený na zvyšování konkurenceschopnosti malých a středních podniků ve fázi růstu. Zájem podnikatelů byl natolik výjimečný, že v konečné fázi posuzování musely opustit kolo výběru i vcelku kvalitní projekty. Pro další období byl tedy ROZVOJ II vypsán již jako časově omezený dotační program, který byl vyhlášen ve formě kolové výzvy (nikoliv tedy kontinuálním systémem jako předtím) s výrazným omezením získatelných finančních prostředků na jeden projekt. Podobná zpřísnění a omezení se dotkly úspěšných programů i v ostatních operačních programech spravovaných jinými ministerstvy.

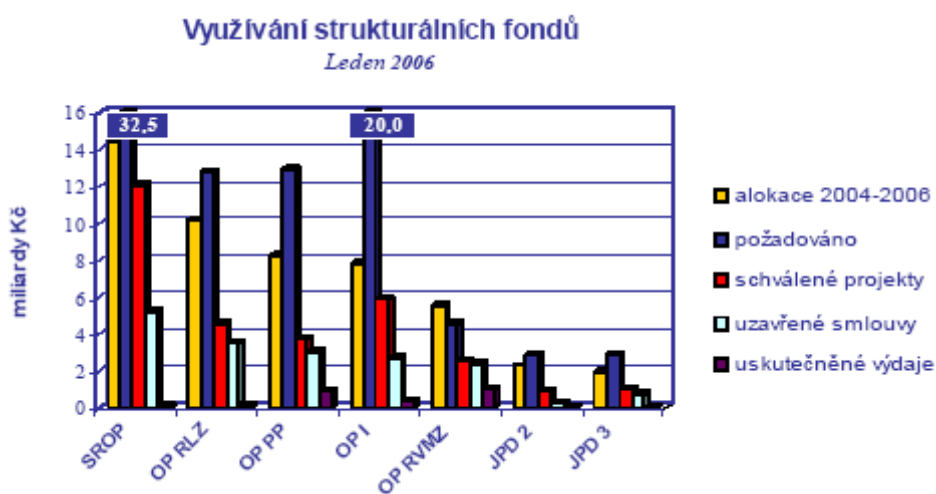
Je důležité si uvědomit, že pomoc ze strukturálních fondů je určena k rozvoji úspěšných podnikatelů. Svým způsobem se jedná o jakousi odměnu dobře vedeným

firmám. Podporované projekty by měly zapadat do dlouhodobé strategie podniku a vést k jeho skutečnému rozvoji.

Vzhledem k tomu, že dotace se vyplácejí až po realizaci projektu, je také důležité, aby jej firma mohla předfinancovat, to znamená, že musí být finančně silná a zdravá, aby případně mohla zažádat o úvěr. Finance ze strukturálních fondů ale v žádném případě nejsou určeny k záchraně nevýkonných, neefektivních či krachujících MSP bez koncepčního plánu a vedení.

Získat finanční podporu ze Strukturálních fondů je časově i administrativně náročné. Pokud navíc podnik nesplní podmínky, které byly při odsouhlasení podpory z některého programu dohodnuty, existuje značné nebezpečí, že přislíbené prostředky nebudou vyplaceny; a pokud již vyplaceny byly, mohly by být požadovány zpět.

Graf č. 1 – Využívání strukturálních fondů v lednu 2006

Zdroj: www.mpo.cz

6. NÁRODNÍ ROZVOJOVÝ PLÁN 2007 -2013

Národní rozvojový plán (dále „NRP“) 2007 – 2013 je dokument, jehož cílem byla aktualizace Národního rozvojového plánu ČR 2004 – 2006. NRP 2007 – 2013 plně odráží změny vyplývající z odlišného přístupu k evropské politice hospodářské a sociální soudržnosti 2007 – 2013, především jde o posun Cílů politiky soudržnosti EU, nový přístup k procesu programování a nové ambice České republiky jako plnohodnotného člena Evropské unie v dalším programovacím období, tj. jde o přehodnocení pozic v hospodářské, institucionální a politické oblasti. Při tvorbě NRP ČR 2007- 2013 byly reflektovány zkušenosti z přípravy stávajícího NRP ČR, Rámce podpory Společenství a dosavadní zkušenosti z čerpání prostředků ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti.

Globálním cílem NRP je přeměna socioekonomického prostředí České republiky v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby ČR byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel.

Práce na NRP 2007 – 2013 koordinoval Řídicí a koordinační výbor, jemuž předsedal ministr pro místní rozvoj. Pro operativní řízení prací byly ustaveny pracovní skupiny. Zadavatelem prací na NRP 2007 – 2013 bylo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.

NRP 2007 – 2013 zpracovalo sdružení (konsorcium) složené z Vysoké školy ekonomické v Praze (vedoucí sdružení a hlavní zpracovatel), Vysoké školy báňské – Technické univerzity v Ostravě (spolupráce na analýzách), společnost KPMG Česká republika, s.r.o. (podklady pro finanční část) a MEPCO, s.r.o. (dílčí spolupráce na analýzách).

Zaměření operačních programů vychází a navazuje na globální cíl, strategické cíle a priority Národního rozvojového plánu České republiky pro období 2007-2013 a je v souladu se Strategickými obecnými zásadami Společenství a s návrhem nařízení rady o všeobecných ustanoveních pro Evropský fond regionálního rozvoje, Evropský

sociální fond a Kohezní fond a s návrhem nařízení rady o Evropském fondu regionálního rozvoje, o Evropském sociálním fondu a o Fondu soudržnosti.

Na základě cílů a priorit definovaných v NRP **2007 – 2013** tedy byly vymezeny **následující operační programy:**

Pro cíl Konvergence:

- OP Doprava
- OP Životní prostředí
- OP Vzdělávání
- OP Věda a výzkum pro inovace
- OP Podnikání a inovace
- OP Lidské zdroje a zaměstnanost
- Integrovaný operační program
- OP Technická pomoc
- 7 Regionálních operačních programů pro regiony soudržnosti v ČR

Pro cíl Regionální Konkurenceschopnost a zaměstnanost (Praha):

- OP Konkurenceschopnost
- OP Adaptabilita a zaměstnanost

Pro cíl Evropská územní spolupráce

- OP Přeshraniční spolupráce
- OP Mezuregionální spolupráce
- OP Nadnárodní spolupráce

Tato část NRP bude dále upravena a zpřesněna podle návrhů příslušných řídicích orgánů připravujících operační programy (OP) a regionální operační programy (ROP), a podle výsledků jednání mezi resorty a regiony ohledně přesného vymezení „hranic“ mezi operačními programy navzájem a mezi operačními programy a regionálními operačními programy.

7. OPERAČNÍ PROGRAM PRŮMYSL A PODNIKÁNÍ

7.1 Obecné informace

Cílem podpory v rámci OPMP je zachovat a dále rozvíjet konkurenceschopný a efektivně vyrábějící průmyslový potenciál, účinně přispívat ke zvyšování hospodářské výkonnosti výrobní základny a podpořit potřebné strukturální změny průmyslu tak, aby ČR na konci následující programovací periody přestala být jako celek méně rozvinutým regionem EU. Pro zajištění stanovených cílů se pomoc soustředí na rozvoj malých a středních podniků, podporu inovačních aktivit v průmyslu, ekonomickou a organizační restrukturalizaci podniků, oborů a odvětví, včetně odstraňování starých zátěží tak, aby bylo dosaženo pozitivního synergického efektu v oblasti životního prostředí, rovných příležitostí a budování společnosti. Nedílnou součástí pro dosažení vytyčených cílů je i trvalé snižování nákladů, v podmínkách ČR zejména cestou zvyšování efektivnosti využití energií.

Realizace Operačního programu Průmysl a podnikání, který byl schválen usnesením vlády České republiky č. 81/2003, byla zahájena v červenci 2004. OPMP obsahuje celkem 11 programů financovaných z 25 % ze státního rozpočtu ČR a ze 75 % z prostředků strukturálních fondů EU.

Finanční prostředky Evropské unie jsou v rámci OPMP koncentrovány na vymezené priority, charakterizující jednotlivé strategické cíle tak, aby se na hospodářském růstu v budoucnosti podílely všechny regiony a zároveň byly potlačeny tendence sociálního vyčleňování určitých skupin obyvatelstva.

Jednotlivá opatření OPMP jsou realizována prostřednictvím programů podpory. Programy OPMP zajišťují komplexní podporu především malého a středního podnikání, s využitím prostředků strukturálních fondů EU a jsou zaměřeny zejména na podporu:

- budování a rozvoje průmyslového výzkumu a vývoje a jeho propojení s terciální sférou,

- podnikatelských nemovitostí,
- školicích středisek pro odborné vzdělávání,
- rozvoje výrobní základny malých a středních podnikatelů,
- využívání netradičních zdrojů energie malými a středními podnikateli.

Pro rok 2005 bylo uvolněno z prostředků EU pro program OPMP 116 109 675 EUR, pro rok 2006 se počítá s částkou ještě vyšší, a to 150 629 073 EUR, z čehož na program Marketing má připadnout cca 4,5 mil. EUR.

7.2 Priority OPMP

OPMP zahrnuje celkem tři priority:

- **Priorita 1 – Rozvoj podnikatelského prostředí** je považována za hlavní prioritu OPMP, pokrývající opatření týkající se rozvoje nových a modernizace stávajících průmyslových lokalit a rozvoje podnikatelských center, infrastruktury v oblasti výzkumu a vývoje, transferu technologií, energetické infrastruktury a modernizace institucionální struktury pro podporu podnikání. V rámci této priority jsou vyhlášeny programy Prosperita, Reality, Školící střediska a Klastry.
- **Priorita 2 – Rozvoj konkurenceschopnosti podniků** se soustředí zejména na přímou investiční podporu firem a poradenské služby, na rozvoj konkurenceschopnosti podniků, při specifické pozornosti malým a středním podnikům. V rámci této priority jsou vyhlášeny programy Start, Kredit, Rozvoj, Marketing, Inovace a Úspory energií.
- **Priorita 3 – Technická pomoc** zahrnuje veškeré podpůrné aktivity prováděné na úrovni Řídícího orgánu i na regionální úrovni s cílem podpořit účinnost prováděné podpory, zlepšit kvalitu prováděných intervencí a zvýšit efektivnost využití komunitárních prostředků, tj. efektivní řízení OPMP, jeho propagaci a hodnocení programu a projektů.

7.3 Zaměření jednotlivých programů OPPP

- **PROSPERITA** - podpora infrastruktury průmyslového vývoje, zejména vědeckotechnických parků, podnikatelských inkubátorů a center pro transfer technologií;
- **REALITY** - podpora projektů přípravy, rozvoje a regenerace průmyslových zón, podnikatelských nemovitostí;
- **ŠKOLÍCÍ STŘEDISKA** - podpora projektů stavební rekonstrukce a modernizace stávajících objektů firemních školících zařízení, dále projekty výstavby a vybavení nových oborových školících zařízení sloužících pro vzdělávání více podnikatelských subjektů;
- **KLASTRY** - podpora projektů zakládání a rozvoje odvětvových sdružení, tzv. klastrů, na regionální i nadregionální úrovni;
- **MARKETING** - podpora zvyšování konkurenceschopnosti českých firem na zahraničních trzích formou podpory získávání marketingových informací, tvorby propagačních materiálů, účasti na výstavě nebo veletrhu v zahraničí;
- **START** - podpora realizace podnikatelských záměrů (pořízení hmotného i nehmotného majetku, popř. i financování zásob) fyzických i právnických osob vstupujících do podnikání poprvé nebo s delším časovým odstupem;
- **KREDIT** - podpora realizace rozvojových podnikatelských projektů malých podnikatelů s kratší historií (pořízení hmotného i nehmotného majetku, popř. i financování zásob);
- **ROZVOJ** - podpora rozvoje konkurenceschopnosti MSP ve fázi růstu, tzn. podpora zvyšování technologické úrovně i zdokonalování procesů, jako například zavádění certifikací a mezinárodních standardů;
- **INOVACE** - podpora projektů zaměřených na zvýšení technických a užitných hodnot výrobků a služeb, či zvyšujících efektivnost procesů výroby a poskytování služeb, nebo na zavedení pokrokových metod řízení, provedení významných změn organizační struktury či změn ve strategické orientaci podnikatele či jiných netechnických inovací;
- **ÚSPORY ENERGIE** - podpora projektů vedoucích ke snižování energetické náročnosti v průmyslových podnicích pomocí snížení energetické náročnosti

procesů spojených s výrobou, přeměnou a rozvodem energie, nových technologií zpracování energetických surovin, zavádění kombinované výroby elektřiny a tepla (kogenerace) apod;

- **OBNOVITELNÉ ZDROJE ENERGIE** - podpora projektů zavádění výroby elektrické energie nebo tepla z obnovitelných zdrojů energie, jako např. projekty výstavby, obnovy nebo rekonstrukce zařízení na využívání obnovitelných zdrojů energie, projekty kombinované výroby elektřiny a tepla využívající k výrobě obnovitelný zdroj energie apod.

Implementační agenturou OPPP je příspěvková organizace MPO CzechInvest. Pro konkrétní poradenskou a informační podporu podnikatelů při přípravě projektů byla ustavena síť regionálních kanceláří se sídlem v krajských městech ČR. Realizačními agenturami jsou CzechInvest, CzechTrade, Česká energetická agentura a Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s.

K 30. lednu 2006 byly uzavřeny **úvěrové smlouvy u 1050 projektů** v celkové hodnotě **1 194 358 817 Kč** a byla přiznána **dotace 420 projektům** v celkové hodnotě **3 109 555 300 Kč**. Tato statistika přiznaných dotací zahrnuje pouze ty projekty, kterým již bylo vydáno Rozhodnutí o poskytnutí dotace.

Největší je zájem žadatelů o opatření vztahující se k podpoře MSP, kde bylo v rámci **opatření 2.1** přijato celkem **2 615 žádostí** o podporu v celkové výši **4 020,8 mil. Kč**. Dále o opatření 1.2 Reality, kde bylo přijato 220 žádostí o podporu, v hodnotě 4224,5 mil. Kč a v rámci opatření 2.2 Inovace, kde bylo přijato 219 projektových žádostí v objemu 2798,1 mil. Kč (program podpory Inovace byl k 30. 6. 2005 pozastaven). Řídící orgán zahájí, na základě podkladů od implementačních agentur a banky, po 6. březnu vypracování výroční zprávy OPPP za rok 2005. Její dokončení, po předchozím schválení Monitorovacím výborem pro OPPP, je plánováno na červen 2006.

7.4 Výsledky realizace OPMP k 31. 12. 2005

7.4.1 Stav prostředků OPMP

Z celkového počtu 3 497 žádostí o podporu bylo k 31. 12. 2005 nasmlouváno (ve formě vydaného rozhodnutí o poskytnutí dotace, uzavřené úvěrové smlouvy, atd.) 1 741 případů ve výši cca 3,9 miliardy Kč, což z celkového objemu prostředků OPMP ve výši 347 802 854 € (tj. cca 10,4 mld. Kč při použití kurzu 30 Kč za 1 euro) činí cca 37 % disponibilních finančních zdrojů. Z toho bylo vydáno 356 rozhodnutí o poskytnutí dotace ve výši 2,62 miliardy Kč a uzavřeno 980 úvěrových smluv na celkovou výši úvěrů 1,1 miliardy Kč.

Dalších 196 projektů bylo k tomuto datu v etapě schválení zápisů z jednání hodnotitelských komisí, kdy k formálnímu rozhodnutí chybí jen podpis souhlasu konečného příjemce podpory s nezbytnými obecnými podmínkami pro jejich využití, což představuje další potenciálně rychle nasmlouvanou cca 1 miliardu korun (čtvrtina této částky již také byla skutečně nasmlouvána v průběhu prvních dvou lednových týdnů 2006).

Zbývající dostupné finanční prostředky ve výši cca 5,5 mld. Kč by měly být nasmlouvány do konce III. čtvrtletí 2006. Jejich největší podíl budou tvořit podpory přiznané v rámci programu REALITY, kde zbývá rozhodnout o dotacích v celkové výši cca 1,9 mld. Kč, přičemž již podané žádosti o podporu vysoce tuto částku překračují (a proto musel být příjem žádostí do tohoto programu v prosinci 2005 pozastaven). Další více než miliarda korun by měla být dozavazkována v rámci programu PROSPERITA, kde se neočekávají problémy s absorpční kapacitou, dalších přibližně 400 mil. Kč čeká na dozavazkování u pozastavených programů ROZVOJ II a INOVACE, přičemž se koncem I. čtvrtletí 2006 očekává ještě vyhlášení kolové výzvy na program INOVACE II s objemem prostředků přibližně 400 mil. Kč. Plynule budou čerpány i další úspěšné programy, jako MARKETING, úvěrové programy START a KREDIT, program KLASTRY. Potíže s absorpční kapacitou jsou prozatím indikovány u programu ŠKOLICÍ STŘEDISKA. V případě

energetických programů se změnou metodiky a s využitím propagační a vysvětlovací kampaně podařilo vyvolat větší zájem malých a středních podnikatelů, zejména v oblasti obnovitelných zdrojů energie. Z hlediska zazávazkování a plateb však hodnoty schválených projektů u obou energetických programů prozatím stále ještě nedosahují plánovaných finančních zdrojů a je zde možnost nadále předkládat nové žádosti o podporu. Nicméně, dle průběžných ohlasů nových opatření na podporu energetických projektů, zaznamenaných Českou energetickou agenturou a Regionálními kanceláři CzechInvest, lze očekávat ještě cca 60 projektů, jejichž úhrnná výše celkových uznatelných nákladů by mohla dosáhnout až 700 mil. Kč.

7.4.1.1 Příklady schválených projektů

Mezi nejvýznamnější schválené projekty v oblasti dotací lze uvést např. objemově významné infrastrukturální projekty z programu PROSPERITA – jako projekt budování vědeckotechnického parku v Plzni (hodnota dotace cca 150 mil. Kč), vědeckotechnického parku, podnikatelského inkubátoru a dalšího biotechnologického inkubátoru a centra pro transfer technologií v Brně (úhrn přiznaných dotací činí cca 240 mil. Kč), podnikatelského inkubátoru ve Vsetíně (dotace 77,7 mil. Kč), rozšíření podnikatelského inkubátoru BIC Ostrava (poskytnutá dotace 32 mil. Kč) a další, jakož i projekty z programu REALITY – zejména série 10 projektů výstavby a rekonstrukcí nájemních hal v areálu bývalé Škody Plzeň (hodnota dotace cca 640 mil. Kč), rozvoj podnikatelské zóny v Třinci pod řízením samotného města, i další specifické projekty regenerace, resp. přestavby např. bývalých zemědělských projektů na jiné typy podniků působících v oblasti zpracovatelského průmyslu. V etapě hodnocení projektů jsou i další významné projekty, například projekt výstavby nájemní haly pro papírnu v Opatovicích, kde v případě schválení žádosti o dotaci by šlo o podporu ve výši cca 600 mil. Kč.

Z hlediska cílů OPMP napomoci vyšší konkurenceschopnosti českých firem při využití zejména jejich inovačního potenciálu lze zvýraznit mnohé projekty z programu INOVACE. Mezi schválené špičkové projekty v tomto programu se řadí

zavedení sériové výroby řady letounů VUT-100 v Evektoře Kunovice (poskytnutá dotace 8,4 mil. Kč), který byl vyvinut s podporou MPO v rámci programů průmyslového výzkumu a vývoje IMPULS a KONSORCIA a který v roce 2005 obdržel cenu Česká hlava, zavedení výroby pneumatických tkacích strojů CAMEL Výzkumným ústavem textilních strojů v Liberci (dotace 12,8 mil. Kč), což bylo v etapě vývoje rovněž podpořeno MPO v rámci programu KONSORCIA a i tomuto výrobku byla udělena cena Česká hlava v roce 2004, projekt inovace designu a řízení sklářského tavícího agregátu podaný firmou Rückl Crystal z Nižboru (poskytnutá dotace 18,8 mil. Kč), kdy byla tato unikátní technologie vyvinuta v ČR a její zavedení výrazně zvýší kvalitu taveniny a zároveň sníží energetickou náročnost ve výrobě.

Významným projektem je i projekt pardubické firmy Aliachem spočívající v inovaci výroby bioresorbovatelné formy oxidované celulózy určené zejména pro zdravotnictví (zastavování krvácení, ošetřování ran), farmacii, kosmetiku i potravinářství (dotace 50 mil. korun ve vztahu k celkovým nákladům převyšujícím 200 mil. Kč), kdy tato technologie byla vyvinuta ve spolupráci s Výzkumným ústavem organických syntéz, Univerzitou Pardubice a Lancier Laboratoris a tato umožní i testování nových biomateriálů.

7.4.2 Čerpání finančních prostředků z OPMP

Z hlediska reálného čerpání finančních prostředků je Operační program Průmysl a podnikání momentálně nejúspěšnějším programem, který při 18 % celkové alokaci prostředků rozdělených mezi všech 5 operačních programů v ČR čerpá cca 39 % podíl všech výdajů.

V rámci OPMP bylo k 31. 12. 2005 vyčerpáno celkem něco málo přes 1,1 mld. Kč, což činí cca 11 % všech prostředků (s možností dočerpání až do konce roku 2008).

Z toho činily:

- dotace (pro 55 realizovaných projektů) 313 589 621 Kč
- přiděl do obrátkového fondu ČMZRB 818 516 173 Kč
(z toho ze strany podnikatelů bylo již vyčerpáno 671 úvěrů za 682,2 mld Kč)
- úhrady v rámci opatření 1.4 CzechTrade 3 491 823,36 Kč
- úhrady v rámci technické pomoci OPMP 22 849 531,35 Kč

Přítom očekávané další čerpání má narůstající trend, a to zejména v oblasti dotací, které vyrovnávají prvotní náskok v čerpání úvěrových zdrojů. Nejvyšší počet čerpaných dotací vykazoval program ROZVOJ (44 plateb za 287,5 mil. Kč), 4 platby byly realizovány v rámci programu REALITY (za 20,3 mil. Kč), po 3 platbách v programech MARKETING a ÚSPORY ENERGIE a 1 platba v programu ŠKOLICÍ STŘEDISKA. K 31. 12. 2005 nebyly prozatím čerpány programy PROSPERITA, KLASTRY, INOVACE a OBNOVITELNÉ ZDROJE ENERGIE. V té době však již bylo v agentuře CzechInvest podáno dalších 56 žádostí o platby v úhrnné výši cca 260 mil. Kč, mezi nimiž byla i 1 žádost v programu PROSPERITA, 8 žádostí v programu KLASTRY a 10 žádostí v programu INOVACE, takže vyjma programu OBNOVITELNÉ ZDROJE ENERGIE se podařilo již u všech programů nastartovat plynulé čerpání dotací.

Ačkoli výsledky MPO v oblasti plateb jsou v rámci ČR nejlepší, v porovnání s okolními zeměmi je patrné celkové zpoždění v reálném využívání strukturálních fondů podnikateli. V porovnání našich přepočtených plateb ve výši cca 40 mil. € v sousedním Maďarsku bylo v rámci obdobného operačního programu na podporu konkurenceschopnosti průmyslu vyplaceno již cca 115 mil. EUR (při započtení záloh ve výši cca 35 mil. EUR) a v Polsku cca 168 mil. EUR. Slovensko vykazovalo čerpání 504 mil. Sk při započtení předfinancování (skutečné čerpání bez záloh činilo 395 mil. Sk). Podstatně vyšší čerpání v rozlohou i počtem obyvatel menším Maďarsku je však výrazně ovlivněno skutečností, že oproti České republice bylo v této zemi umožněno podstatně výrazněji podporovat velké podniky.

7.4.3 Předpokládaný stav čerpání a problémy očekávané v roce 2006

V roce 2006 se očekává (v optimistické variantě) čerpání OPPP až do výše dalších 4 mld. Kč. Do pololetí by se výše čerpání měla přiblížit celkové alokaci prostředků OPPP pro rok 2004, tj. cca 2,2 mld. Kč. V tomto roce by měly být výrazněji čerpány zejména programy přímé podpory ROZVOJ II a INOVACE, ale zejména pak projekty infrastrukturálního charakteru v rámci programů PROSPERITA a REALITY.

Zejména co se týče projektů regenerace „brownfields“, byly do konce roku 2005 ukončeny etapy projektů nebo celé projekty s požadovanou výší dotace přibližně 135 mil. Kč, u nichž lze očekávat předložení žádostí o platbu do konce dubna 2006. Brownfields jsou pozemky a nemovitosti uvnitř urbanizovaného území, které ztratily svoji funkci a využití, jsou opuštěné či podvyužité, často mají ekologickou zátěž a zdevastované výrobní či jiné budovy (www.env.cz). Ve druhém pololetí letošního roku by mělo být ukončeno u programu REALITY dalších 18 projektů, s požadovanou výší dotace cca 313 mil. Kč.

Obdobně v programu PROSPERITA je rozběh realizace projektů zpomalen akcelerací příjmu žádostí až v roce 2005, neboť tyto jsou spojeny s náročnými stavebními pracemi. Nicméně prozatím nic nenasvědčuje tomu, že by se realizace schválených projektů měla posunout směrem ke kritickému času, kterým ve smyslu pravidla N+2 je konec roku 2008 (nejposlednější projekty by měly být ukončeny max. začátkem roku 2008).

7.5 Program Marketing – zakládání a rozvoj malých a středních podniků

7.5.1 Obecné informace

Tento program realizuje **Opatření č. 2.1. Zakládání a rozvoj malých a středních podniků, Priority 2. Rozvoj konkurenceschopnosti podniků**, Operačního programu Průmysl a podnikání 2004 – 2006.

Cílem programu je podpora konkurenceschopnosti malých a středních podnikatelů z České republiky na zahraničních trzích. Program má přispět k rozvoji aktivit malých a středních podnikatelů po vstupu České republiky do Evropské unie na zahraničních trzích a zvýšit možnosti využití exportních příležitostí, které na světovém trhu existují. Projekt v rámci tohoto programu nemůže být členěn do etap.

Zejména jde o tyto podporované aktivity:

- a) získávání marketingových informací souvisejících se vstupem na zahraniční trhy,
- b) tvorba studií vstupu na zahraniční trhy a dalších materiálů, které jsou předpokladem zvýšení aktivity českých podniků na zahraničních trzích,
- c) tvorba propagačních materiálů (včetně elektronických) za účelem prezentace českého subjektu v zahraničí, a to též prostřednictvím internetových stránek,
- d) prezentace podniku na výstavě nebo veletrhu v zahraničí.

Cílem programu však **není** podpora pouhého rozvoje podnikatelského záměru bez jasného a výrazného proexportního zaměření.

Správce Programu (poskytovatelem podpory) je Ministerstvo průmyslu a obchodu. Implementační agenturou v Programu je Česká agentura na podporu obchodu CzechTrade, příspěvková organizace Ministerstva průmyslu a obchodu, se sídlem Dittrichova 21, 128 01 Praha 28.

Příjemce podpory musí k datu podání žádosti být oprávněn k podnikání na území České republiky odpovídajícím předloženému projektu a vykonávat podporovanou

podnikatelskou činnost na území České republiky. Dále musí být právnickou osobou (a.s., s. r. o., k.s., v.o.s. nebo družstvo), a zároveň malým a středním podnikatelem. Musí být registrován jako poplatník daně z příjmů na příslušném finančním úřadě a mít ke dni registrace žádosti podle svého čestného prohlášení vypořádány všechny závazky vůči všem státním orgánům a úřadům, přičemž posečkání s úhradou závazků nebo dohoda o úhradě závazků se považují za vypořádané závazky.

Příjemcem podpory nemůže být podnikatel, pokud je ke dni podání žádosti na jeho majetek prohlášen konkurs, je mu povoleno vyrovnání s věřiteli, byl zamítnut návrh na prohlášení konkursu na jeho majetek pro nedostatek majetku nebo je proti němu veden výkon rozhodnutí či je v likvidaci.

Projekt musí být realizován na území České republiky, mimo region Praha. Místo realizace je totožné se sídlem firmy, proto v programu Marketing nemohou žádat firmy se sídlem v Praze, s výjimkou těch, jejichž vývozní činnost je spojena s výrobou a službami realizovanými mimo region Praha. Projekt musí vycházet z prokazatelného exportního záměru firmy a musí být realizován v oblastech podle OKEČ uvedených v příloze č.1. Žadatel musí získat minimálně 11 bodů (z max. 20 bodů) z hodnotící zprávy o ekonomické situaci žadatele. Předkládaný projekt musí být úplný a kvalitní. Žadatel o dotaci musí zajistit spolufinancování nákladů na realizaci projektu z vlastních nebo z ostatních zdrojů (např. bankovní úvěr), přičemž při financování z jiných zdrojů musí být žadatelem vše řádně doloženo.

Příjemce podpory je povinen předkládat poskytovateli nebo příslušné implementační agentuře aktuální údaje pro vyhodnocení monitorovacích ukazatelů přínosů projektu za období od data poskytnutí podpory do konce druhého kalendářního roku následujícího po roce, v němž došlo k vyplacení dotace, s půlroční frekvencí, ve formátu stanoveném poskytovatelem podpory. Mezi jeho další povinnosti patří umožnění přímé kontroly dodržování podmínek programu a přímého přístupu na místa související s realizací projektu, a to jak zaměstnancům MPO či implementační agentury, tak jimi pověřeným zástupcům. Všechny dokumenty

týkající se podpořeného projektu má povinnost archivovat po dobu 10 let od data vydání Rozhodnutí o poskytnutí dotace.

Podpora je poskytována formou dotace na uznatelné náklady maximálně do výše 46% uznatelných nákladů projektu. Na dotaci není právní nárok. Minimální výše podpory na projekt je 0,1 mil. Kč a maximální je 1,0 mil. Kč.

7.5.2 Uznatelné a neuznatelné náklady

Uznatelné náklady musí být vynaloženy v souladu s cíli programů a musí bezprostředně souviset s realizací projektu, dále musí být vynaloženy po datu přijetí žádosti o podporu a před proplacením prokazatelně zaplacený příjemcem podpory, není-li u jednotlivých programů stanoveno jinak. V neposlední řadě musí být doloženy průkaznými účetními doklady.

7.5.2.1 Uznatelné náklady

Za uznatelné náklady projektu jsou považovány:

a) Náklady na publicitu spojené s realizací projektu.

b) Marketingové informace jako marketingové průzkumy, marketingové informace o zahraničních trzích (základní údaje o ekonomice; konjunkturální situace; produkce, vývoz, dovoz, spotřeba a vývoj sektoru; charakteristika distribuční sítě; hlavní dovozci a výrobci, sektorové asociace; konkurence na trhu; cenová úroveň; segmentace trhu; charakteristika poptávky, podmínky pro dovoz českých výrobků; celní sazby; přístup na trh; nabídky možných partnerů; perspektiva vývozu), a dále studie vstupu na zahraniční trhy, průzkumy trhů, zbožových a obchodních příležitostí pro české podniky.

c) Marketingové propagační materiály, propagace prostřednictvím internetu, například tvorba propagačních materiálů (např. letáky, brožurky, inzeráty, pozvánky

v cizích jazycích), tvorba internetových stránek včetně výtvarného návrhu prezentace podniku nebo výrobku.

d) Účast na výstavách a veletrzích v zahraničí - pronájem, zřízení a provoz stánku, tato podpora se vztahuje pouze na **první účast** podnikatele na určitém veletrhu nebo výstavě, při dalších účastech na výstavách a veletrzích lze poskytnout podporu de minimis.

7.5.2.2 Neuznatelné náklady

Do uznatelných nákladů nelze zahrnout:

- a) DPH, pokud je příjemce podpory jejím plátcem,
- b) náklady uhrazené před datem podání žádosti o podporu,
- c) náklady na daňové, finanční a právní poradenství,
- d) provozní náklady příjemce vč. nákladů na administraci, údržbu, půjčovné, nájem, telefonní poplatky,
- e) splátky půjček a úvěrů,
- f) sankce a penále,
- g) náklady na záruky, pojištění, úroky, bankovní poplatky, kursové ztráty,
- h) celní a správní poplatky,
- i) leasing (pro OPPP na programovací období 2004 – 2006),
- j) dále se jedná o tvorbu propagačních materiálů v českém jazyce, výroční zprávy, obaly na zboží, návody, ceníky, vizitky, firemní obálky, náklady na cestovné, ubytování, stravné, osobní náklady,
- k) služby a produkty agentury CzechTrade.

7.5.3 Výběr projektů

7.5.3.1 Výběrová kritéria

Žádost o poskytnutí podpory projektu musí splňovat následující kritéria:

- a) Prokazatelnost možnosti získání nových odbytových teritorií nebo zvýšení exportu.
- b) Exportní zkušenost podnikatelského subjektu.
- c) Reálný exportní záměr podporující vstup na nové zahraniční trhy nebo rozvoj zahraničního obchodu vedoucí ke zvýšení exportu.
- d) Finanční zdraví žadatele o podporu. Hodnotící zprávu – výstup z aplikace Rating – zpracovává pro žadatele příslušná regionální kancelář agentury CzechInvest na základě vstupních dat od žadatele vyplněných do finančního výkazu (historie, výhled) a finančního plánu projektu. Nejvyšší váha bodování je dána na hodnocení historie žadatele, tedy na rating. Popis kritérií včetně metodiky hodnocení a možného bodového rozpětí je zveřejněn na internetových stránkách MPO.

7.5.3.2 Způsob výběru projektů

Přijímání Žádostí o dotaci v rámci programu Marketing probíhá na regionálním místě CzechInvest (RK CI). Po naplnění postupů obsažených v Manuálu implementace Regionálním manažerem CI jsou Žádosti o dotaci předány RK CI na agenturu CzechTrade do rukou projektového manažera k evidenci a přidělení specialistovi agentury CzechTrade. Specialista Žádost o dotaci včetně Exportního záměru odborně posoudí na základě výběrových kritérií a připraví zprávu pro projektového manažera. Projektový manažer připraví na základě Zprávy připravené specialistou Popis projektu pro hodnotitelskou komisi. Ten předá spolu s dalšími podklady sekretariátu Hodnotitelské komise. Hodnotitelská komise posoudí projekt v širších souvislostech, zejména výši dotace navrženou projektovým manažerem a vydá doporučení Řídícímu orgánu. Tento s konečnou platností rozhodne o přidělení či nepřidělení dotace a o její výši.

7.5.3.3 Metodika výběrových kritérií k programu Marketing

Pro každý projekt jsou tyto typy kritérií:

- a) **musí být splněno kritérium typu ANO/NE**; pokud není kritérium splněno, projekt nepostupuje dále; patří sem například ekonomické hodnocení žadatele (podmínkou je získání minimálně 11 bodů z celkových 20 z hodnotící zprávy o ekonomické situaci žadatele). Tento výstup se zpracovává pro žadatele na RK CI zdarma na základě vstupních dat od žadatele vyplněných do finančního výkazu (historie, výhled) a finančního plánu projektu. Nejvyšší váha bodování je dána na hodnocení historie žadatele, tedy na rating.
- b) **bodová kritéria**; pro hodnocení každého projektu je maximální počet bodů 120, přičemž projekt musí obdržet minimálně 66 bodů.

Ekonomické hodnocení žadatele (max. 20 bodů)

1) Hodnocení finančního a nefinančního zdraví – rating (0-10 bodů)

- rating žadatele v sobě zahrnuje hodnocení žadatele k datu podání žádosti na základě jeho dvouleté historie (poslední dvě uzavřená období, dle daňového přiznání) a aktuálního čtvrtletí. Je koncipován tak, aby odrážel finanční a nefinanční situaci žadatele ve sledovaném období.

2) Hodnocení vazeb žadatele na další ekonomicky spjaté subjekty (0-6 bodů)

- hodnotí subjekty ekonomicky spjaté skupiny (mateřské a dceřinné společnosti a další subjekty) a jejich vazby na problémové subjekty ve skupině (negativní informace typu konkurzy, likvidace, exekuce, dlužníci) a závažnost těchto výskytů.

3) Ekonomické a finanční hodnocení ekonomické realizovatelnosti projektu (0-4 body)

- zaměřuje se přímo na projekt a jeho realizovatelnost především z hlediska reálnosti využití vlastních zdrojů (včetně úvěrů) pro financování projektu. Hodnotí, zda náklady na předložený projekt jsou na reálných základech (tvorba provozního CF).

7.5.4 Účast v dalších programech podpory a doba trvání programu

K uznatelným nákladům podpořeným či uhrazeným z tohoto programu nelze poskytnout jinou veřejnou podporu.

Program je vyhlášen na období 2004 - 2006. Po jeho vyhlášení jsou žádosti přijímány průběžně. Konečná uzávěrka příjmu žádostí je 10/2006 s tím, že poskytnuté prostředky mohou být nárokovány nejpozději do 9/2008. Doba trvání programu je ohraničena objemem disponibilních finančních prostředků.

7.5.5 Způsob předložení a náležitosti žádosti poskytnutí dotace

7.5.5.1 Způsob předložení

Žádosti o poskytnutí podpory přijímá kontinuálně CzechInvest (regionální kanceláře) dle vyhlášených zásad. Veškeré doklady se předkládají v originále nebo úředně ověřené kopii. Formulář žádosti o podporu a další informace jsou k dispozici na všech RK CI, nebo přímo v centrále Czechinvestu, Štěpánská 15, Praha 2, na internetových stránkách www.czechinvest.org a také na www.mpo.cz. Kompletní žádost, včetně požadovaných příloh, je možno v zalepené a náležitě označené obálce poslat doporučeně poštou nebo doručit osobně.

7.5.5.2 Náležitosti a nezbytné přílohy žádosti

Žádost o poskytnutí podpory obsahuje zejména identifikační údaje žadatele, charakteristiku projektu, plán financování a harmonogram realizace projektu.

Dále žádost obsahuje zejména:

- a) Výpis z obchodního rejstříku, živnostenský list, koncesní listinu nebo jiné oprávnění k podnikání.
- b) Čestné prohlášení žadatele o řádném vypořádání všech závazků vůči finančnímu úřadu, České správě sociálního zabezpečení, zdravotním

pojišťovně, Pozemkovému fondu, Fondu národního majetku, Státnímu fondu životního prostředí a Státního fondu rozvoje bydlení, atp.

- c) Čestné prohlášení žadatele, že na jeho majetek není prohlášen konkurs nebo mu nebylo povoleno vyrovnání nebo nebyl zamítnut návrh na prohlášení konkursu pro nedostatek majetku. Není proti němu veden výkon rozhodnutí, není v úpadku nebo není v likvidaci.
- d) Čestné prohlášení středního podnikatele, že není příjemcem podpory na záchranu a restrukturalizaci podniků v obtížích podle Pokynů Společenství pro státní podporu na záchranu a restrukturalizaci podniků v obtížích
- e) Účetní závěrky za předcházející uzavřená dvě účetní období (rozvaha, výkaz zisků a ztráty), výhled na kalendářní rok, ve kterém je podána žádost a na dobu trvání projektu (minimálně dva kalendářní roky).
- f) Přiznání k dani z příjmů za období poslední dvě zdaňovací období potvrzená finančním úřadem, včetně všech dodatků předložených finančnímu úřadu.
- g) Exportní záměr podle stanovené struktury (součást žádosti).
- h) Prohlášení žadatele o výši závazků a pohledávek po lhůtě splatnosti delší než 180 dnů.
- i) Doklad o zajištění zdrojů na spolufinancování projektu (čestné prohlášení).

7.6 Sankce za nedodržení podmínek programu

Přidělená dotace je vázána na financování a skutečnou úhradu prokazatelných uznatelných nákladů na projekt nebo jeho etapu příjemcem, a to od podání Žádosti o čerpání podpory do ukončení realizace projektu. O konečné výši dotace rozhoduje Správce programu.

Povinnosti příjemce dotace jsou stanoveny v Podmínkách poskytnutí dotace ze státního rozpočtu ČR a prostředků strukturálních fondů EU na projekt. V případě porušení těchto podmínek jsou vůči příjemci podpory uplatněny sankce podle § 44, odst. 2 zákona č. 218/2000 Sb., O rozpočtových pravidlech, v platném znění.

8. NÁVRH PROJEKTU PRO KONKRÉTNÍ PODNIK

8.1 Název projektu

Katalog bytového textilu 2006.

8.2 Základní informace o projektu

Firma bude po vydání cizojazyčného katalogu aktuální kolekce bytového textilu rozesílat katalogy všem stávajícím zákazníkům, rozdávat tyto katalogy na všech veletrzích, kterých se firma účastní. Cílem projektu je zviditelnit výrobky na zahraničních trzích, rozšíření okruhu zahraničních odběratelů a tím zvýšení exportu výrobků v oblasti bytového textilu. Tento katalog bude výhradně zaměřen na rozšíření exportních aktivit firmy MIOTEX, s. r. o.

8.2.1 Cíle projektu

8.2.1.1 Všeobecné cíle

Projekt vydání cizojazyčného celobarevného katalogu přispívá k naplnění Operačního programu Průmysl a podnikání České republiky a to v rámci programu Marketing určenému na podporu malého a středního podnikání.

8.2.1.2 Specifické cíle

Realizací projektu dojde ke zviditelnění výrobků na zahraničních trzích, rozšíření okruhu zahraničních odběratelů a tím zvýšení exportu výrobků v oblasti bytového textilu, díky čemuž vzroste i produktivita práce s odpovídajícím ekonomickým efektem. Tento katalog bude výhradně zaměřen na rozšíření exportních aktivit firmy MIOTEX, s. r. o.

8.3 Návaznost na Operační program Průmysl a podnikání

Projekt vydání cizojazyčného celobarevného katalogu se vztahuje:

- k prioritě 2: Rozvoj konkurenceschopnosti podniků
- k opatření 2.1: Zakládání a rozvoj malých a středních podniků

Správce Programu (poskytovatelem podpory) je Ministerstvo průmyslu a obchodu, tudíž projekt bude podán na MPO ČR. Implementační agenturou v Programu je Česká agentura na podporu obchodu CzechTrade, příspěvková organizace Ministerstva průmyslu a obchodu, se sídlem Dittrichova 21, 128 01 Praha 28.

8.3.1 Soulad s regionální a místní strategií

Společnost Miotex, s. r. o. již nyní zaujímá významné místo v kraji jako výrobce kvalitních textilních výrobků v karlovarském regionu. Miotex, s. r. o. jako výrobce a exportér textilií vytváří podmínky pro zvýšení podílu HDP v karlovarském regionu, což je v souladu s prioritami regionálního rozvoje kraje.

8.4 Žadatel

Název společnosti: Miotex, s. r. o.

Sídlo společnosti Česká 15/66, 351 01 Františkovy Lázně

- IČO: 62628338
- DIČ: CZ62628338
- telefon: 354 43 53 34
- bankovní spojení: Česká Spořitelna
- číslo účtu: 2609750401/0800

Hlavní podnikatelské aktivity:

Výroba bytového textilu - především přikrývky - většinou vyráběné ve velikosti 150x200cm. Výroba přikrývek tkaných i pletených, vzorovaných i jednobarevných, akrylových, směs bavlna/akryl, čistá vlna apod. Významnou součástí sortimentu je i tzv. vlněný program, který obsahuje několik výrobků a souprav z čisté vlny, přičemž kolekce jednobarevných přikrývek je již zákazníkům známá a kolekce vzorovaných přikrývek je každoročně obměňována aby kopírovala nejnovější módní trendy.

Zástupci oprávněni jednat jménem společnosti:

JUDr. Jiřina Švecová

- RČ: 540420/057
- adresa: Kosmonautů 6, 350 02 Cheb
- jednatel společnosti, společník
- absolvent právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Ing. Dagmar Jelínková

- RČ: 541126/108
- adresa: K Hájům 37, 350 02 Cheb
- společník
- absolvent podnikohospodářské fakulty Vysoké školy ekonomické v Praze

Mgr. Jiří Švamberk

- RČ: 546127/112
- adresa: Osvobození 54, 350 02 Cheb
- společník
- absolvent právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni

Číselný kód OKEČ:

1700 – Výroba textilií a textilních výrobků

8.4.1 Stručný popis podniku

Stručná historie podniku

Firma vznikla v roce 1993 jako nástupce Egerer Gardinen, s. r.o. Byla zachována a později rozšířena výroba tkaných i pletených textilií, pojení materiálů a dále výroba bytového textilu.

Organizace podniku

a) vedení

- JUDr. Jiřina Švecová - jednatel, společník, obchodní manager
- Ing. Dagmar Jelínková – společník, manager lidských zdrojů
- Mgr. Jiří Švamberg – společník, account manager

b) zaměstnanci

- počet celkem 222
- z toho ženy 128

Analýza trhu

Hlavním zákazníkem je obchodní společnost E.V.A., s. r. o., která se zabývá výhradně prodejem bytového textilu z produkce firmy MIOTEX, s. r. o. především na trzích v ČR. Prostřednictvím této prodejní firmy byl uskutečněn úspěšný prodej do zahraničních poboček prodejních řetězců - například REWE SRN. Na základě úspěšného prodeje se firma MIOTEX rozhodla podpořit prodej na zahraničních trzích.

V oblasti bytového textilu je jediná firma, která je výrazným konkurentem a to je firma ALMA, a.s. Nová Bystřice. Ovšem v sortimentu firmy Alma jsou pouze tkané příkrývky. Firma Miotex navíc může vyrábět i příkrývky pletené. V oblasti technických textilií je Miotex jediným výrobcem tzv. vícevrstevných pletenin s tvarovou pamětí na území České republiky.

8.5 Popis realizace projektu

8.5.1 Lokalizace projektu

Projekt je umístěn v městském prostředí, v lokalitě Karlovarského kraje, okresu Cheb, a to v obci Františkovy Lázně.

Předpokládané datum zahájení projektu je stanoveno na 1.1. 2006 a předpokládané datum jeho ukončení na 20.8.2006.

8.5.2 Popis hlavního záměru projektu

Hlavním záměrem projektu je vydání cizojazyčného celobarevného katalogu aktuální kolekce bytového textilu. Ve spolupráci s reklamní společností REMA, s. r. o., Karlovy Vary bude vydán celobarevný katalog velikosti A4 o obsahu cca 50 stran. Katalog bude obsahovat kompletní výrobní program bytového textilu. Tento katalog bude následně rozesílán všem stávajícím zákazníkům, rozdáván na všech veletrzích, kterých se firma zúčastní. Cílem projektu je zviditelnit výrobky na zahraničních trzích, rozšířit okruh zahraničních odběratelů a tím zvýšit export výrobků v oblasti bytového textilu. Tento katalog bude výhradně zaměřen na rozšíření exportních aktivit firmy MIOTEX, s. r. o..

V první fázi má firma zájem především o země centrální Evropy. Důvodem je částečná znalost tohoto trhu, podobná trhu v České republice. Dalším důvodem je dopravní obslužnost - do těchto zemí vyváží i další sortiment, tím se sníží náklady na dopravu.

Z předchozích zkušeností s oslovovaným trhem lze zdůraznit především spolupráci s polskou částí společnosti Ahold Central Europe, dále s německou společností Rewe Group, nebo například s maďarskou firmou Primtex, Bt. se sídlem v Budapešti.

Pracovníci exportního oddělení se účastnili jako návštěvníci několika veletrhů a na základě těchto kontaktů bylo rozhodnuto o záměru rozšířit export bytového textilu. Dále byly v souvislosti s uskutečněnými cestami zaměřenými na technický textil osloveni někteří partneři a na základě jejich znalosti místních trhů byly zahájeny diskuse s potenciálními odběrateli bytového textilu.

8.5.2.1 Strategie průniku na vybrané zahraniční trhy

Firmám, které se již na prvotním průzkumu trhu podílely, bude zaslán větší počet katalogů, aby mohly svým konečným maloobděratelům předložit kompletní nabídku zboží. Exportní pracovníci budou i nadále navštěvovat veletrhy zaměřené na bytový textil a to jak v České republice (Mobitex, Pragointerier apod, kde se prezentují i zahraniční obchodníci) a dále veletrhy konané v zahraničí (Heimtextilmesse Frankfurt am Main, aj.).

8.5.2.2 Cíle firmy

Hlavním cílem v první fázi je zviditelnit zboží na evropském trhu a tím si do budoucna otevřít cestu ke zvýšení exportu firmy. Ekonomickým přínosem projektu bude zvýšení objemu realizovaného exportu celkem o 1 500 tis. Kč. Podrobné údaje budou uvedeny v příloze žádosti.

8.5.3 Dopady projektu

Co se horizontálních ukazatelů týče, je projekt z hlediska vlivu na rovné příležitosti, životní prostředí, informační společnost a vyvážený rozvoj regionů **neutrální**. Firma Miotex, s. r. o. nebyla v posledních 3 letech příjemcem žádné veřejné podpory ČR nebo EU. Je držitelem certifikátů kvality: Česká kvalita, ISO 9001:2000 a Öko-tex standard.

8.5.4 Propagace a publicita projektu

Pro publicitu budou využity jak webové stránky společnosti Miotex, s. r. o., tak webové stránky města Františkovy Lázně. Reklamu tohoto projektu bude zajišťovat

časopis Lázeňské listy, server regionální rozvojové agentury, regionální deník a přílohy celostátních deníků. Na Internetu bude zveřejněn způsob financování projektu z OPMP .

8.5.5 Časový harmonogram investice

Projekt je dle předpisů programu Marketing v rámci Operačního programu Průmysl a podnikání naplánován do jedné etapy.

Tabulka č. 3 - Časový plán uskutečňování projektu

příprava projektu	12/2005
zahájení projektu – zadání výroby katalogů	01/2006
distribuce katalogů	02/2006
účasti na mezinárodních veletrzích	03/2006
ukončení projektu	08/2006

Zdroj: interní materiál společnosti Miotex, s. r. o.

8.6 SWOT analýza

8.6.1 Analýza silných a slabých stránek

Silné stránky

- vlastní kompletní výrobní proces = vlastní přádelna, barevna, tkalcovna i pletárna, úpravna i laminace (= textilie se pojí s různými typy pěn či textilií navzájem)
- vlastní vývojové oddělení s dokonalou znalostí možností firmy a její konkurence
- vysoká kvalita výrobků
- kvalita a důsledný výběr personálu

- schopní řídicí pracovníci podniku
- dobrá pozice v regionu karlovarského kraje

Slabé stránky

- starší technické vybavení = omezené možnosti
- neochota zabývat se novými věcmi u pracovníků v předdůchodovém věku
- nedostatečná jazyková vybavenost pracovníků
- negativní působení zájmových skupin
- malá univerzálnost v pracovním zařazení

8.6.2 Příležitosti a ohrožení

Příležitosti

- rozšíření okruhu zákazníků na českém i zahraničním trhu
- vyšší odbyt
- získání zákazníků konkurence na základě kvality produkce a vztahu k zákazníkům
- zvýšení konkurenceschopnosti podniku
- noví business partneři
- vyšší obrat i zisk

Ohrožení

- domácí i zahraniční konkurence ze strany jiných firem v odvětví s nižšími náklady (např. konkurence v podobě levného textilu z Asie)
- pomalý růst podílu na trhu
- měnící se potřeby zákazníků
- navyklost zákazníků na nákup produkce konkurence
- závislost na nových odběratelích a jejich cenové politice

8.7 Ekonomické ukazatele projektu

S laskavým souhlasem majitele firmy MIOTEX, s. r. o. jsou určité ekonomické informace v rámci předvedení části vyplněného formuláře žádosti o poskytnutí finančních prostředků uvedeny v příloze č. 1 této diplomové práce.

8.8 Povinné přílohy projektu

Povinnými přílohami projektu jsou:

- dva výtisky projektu,
- výpis z bankovního účtu,
- výpis z obchodního rejstříku, živnostenský list, koncesní listina nebo jiné oprávnění k podnikání,
- čestné prohlášení žadatele o řádném vypořádání všech závazků vůči státu (finančnímu úřadu, České správě sociálního zabezpečení, zdravotním pojišťovnám, Pozemkovému fondu, Fondu národního majetku, Státnímu fondu životního prostředí a Státního fondu rozvoje bydlení, atp.),
- čestné prohlášení žadatele, že na jeho majetek není prohlášen konkurs nebo mu nebylo povoleno vyrovnání nebo nebyl zamítnut návrh na prohlášení konkursu pro nedostatek majetku. Není proti němu veden výkon rozhodnutí, není v úpadku nebo není v likvidaci,
- čestné prohlášení středního podnikatele, že není příjemcem podpory na záchranu a restrukturalizaci podniků v obtížích podle Pokynů Společenství pro státní podporu na záchranu a restrukturalizaci podniků v obtížích, Sdělení Komise č. 2004/C 244/02,
- účetní závěrky za předcházející uzavřená dvě účetní období (rozvaha, výkaz zisků a ztráty), výhled na kalendářní rok, ve kterém je podána žádost a na dobu trvání projektu (minimálně dva kalendářní roky),
- přiznání k dani z příjmů za období poslední dvě zdaňovací období potvrzená finančním úřadem, včetně všech dodatků předložených finančnímu úřadu.
- výpis z rejstříku trestů,
- exportní záměr podle stanovené struktury (součást žádosti),

- prohlášení žadatele o výši závazků a pohledávek po lhůtě splatnosti delší než 180 dnů,
- doklad o zajištění zdrojů na spolufinancování projektu (čestné prohlášení),
- údaje pro vyhodnocení monitorovacích ukazatelů přínosů projektu za období od data poskytnutí podpory do konce druhého kalendářního roku následujícího po roce, v němž došlo k vyplacení dotace, s půlroční frekvencí ve stanoveném formátu (výkaz zisku a ztráty, cash flow aj.).

9. ZÁVĚR

Malé a střední podniky v Evropské unii jsou páteří evropské ekonomiky. V rámci rozšířené EU je registrováno přibližně 23 miliónů malých a středních podniků, reprezentujících 99 % všech společností v EU a zajišťujících zaměstnání pro přibližně 75 miliónů osob.

V rámci této podnikatelské struktury jsou dvě třetiny zaměstnanosti vytvářeny v MSP, jedna třetina pak velkými společnostmi. Z celkového počtu evropských podnikatelských subjektů tvoří 93 % mikrospolečnosti (0 až 9 zaměstnanců), 6 % jsou malé podniky (10 až 49 zaměstnanců), méně než 1 % jsou střední firmy (s 50 až 249 zaměstnanci) a pouze 0,1 % jsou velké společnosti (s 250 a více zaměstnanci).

Většina nových pracovních míst je vytvářena v mikrospolečnostech, které nezaměstnávají více než devět zaměstnanců. Uskutečníme-li porovnání, tak velké společnosti za posledních 20 let ztratily poměrně značné množství pracovních sil, zatímco zaměstnanost v sektoru MSP se zvýšila. Za tato léta se zvýšila zaměstnanost hlavně v mikrospolečnostech a malých firmách; středně velké a velké korporace se svým růstem přidaly až přibližně v posledních pěti letech. Stávající projekce do budoucna navíc uvažují o tom, že v nadcházejících letech čeká velké podnikové giganty další pokles zaměstnanosti a přesun zaměstnanců do sektoru malého a středního podnikání.

Tyto statistiky jsou dost pádným důvodem, proč se Evropská komise snaží zaměřit právě na potřeby tohoto sektoru. Tento důvod je o to důležitější, oč více se EU snaží naplnit svojí klíčovou ekonomickou výzvu – stimulovat hospodářský růst a vytvořit nová pracovní místa. Je nutno zmínit, že se právě malé a střední podniky staly jedním z klíčových slov a tím i předpokládaných nositelů ekonomické prosperity Evropské unie, a že poměrně slušně založený přístup Evropské komise vůči MSP a mnoho opatření pro jejich podporu zde již existuje. Nicméně Evropská komise se nyní snaží tyto přístupy vyladovat.

Ve všech členských státech EU jsou založena opatření, která stimulují podnikání a podnikatelské prostředí. Tato opatření se vzájemně odlišují a spočívají na jedné straně v zajištění půjček a grantů a na druhé straně v zajištění podpůrných služeb, jako je například technické, právní a manažerské poradenství, informační centra pro začínající podnikatele, zajištění profesního tréninku pro potenciální a nové podnikatele či výzkum trhu. Granty stále zůstávají relevantním externím zdrojem financování startovacích fází firem. Podpůrné služby jsou obecně považovány za výborný zdroj pro získání pozitivního efektu při vytváření podnikatelské jednotky. Nicméně, využití těchto služeb je – mimo jiné – určeno schopnostmi a dovednostmi podnikatele. Zkušenost ukazuje, že čím je vyšší vzdělanostní úroveň nového podnikatele, tím více využívá podpůrných služeb.

Ze statistik vyplývá, že v ČR čerpají prostředky EU nejvíce právě malí a střední podnikatelé. Dominuje Operační program Průmysl a podnikání, nejúspěšnější je opatření Zakládání a rozvoj malých a středních podniků a jeho tři podopatření Kredit, Start a Rozvoj. Je obecně známo, že podnikatelé často odmítají o evropské peníze vůbec žádat, a to z jednoduchého důvodu – přílišné byrokracie. Řešením by v tomto případě mohlo být zjednodušení úředních postupů a administrativy, neboť klasický začínající malý podnikatel nemá mnoho času nazbyt, a trávení dlouhých hodin na úřadech nebo v případě již poskytnuté finanční injekce vypisování monitorovacích zpráv je pro něj příliš velkou ztrátou času, který by mohl věnovat rozvíjení svých podnikatelských aktivit, o ušlém zisku ani nemluvě.

Evropská regionální politika má tedy pro Českou republiku prozatím ne tak velký význam, jaký by mohla mít, neboť ke konci roku 2005 bylo vyčerpáno jen něco málo přes 5 % nabízené částky, což řadí ČR společně s Kypru na nejhorší místa v čerpání strukturálních fondů. Na hodnocení schopnosti ČR připravovat projekty financované s podporou fondů EU a tyto fondy čerpat by se však mělo nahlížet z několika úhlů. Úplně něco jiného je příprava a předložení projektu v porovnání s reálným tokem evropských peněz. Vzhledem k platnému pravidlu N+2, které značí, že čerpané peníze na schválené projekty lze čerpat až dva roky po období, na které jsou určeny, bude tedy konečné slovo v tomto hodnocení moci být vysloveno na konci roku 2008.

10. PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY

1. BARROW, C.: The Essence of Small Business. 1st ed. Harlow, Prentice Hall Europe, 1998, p. 178. ISBN 0-13-748-641-3
2. BALOUN, V.: Ekonomická kriminalita: hospodářská a finanční kriminalita. Kriminalistika, r. 32, 1999, č.2
3. ČAPEK, J.: Podpora malým a středním podnikům. Ekonom, r. 45, č. 4, s. 45. ISSN 1210-0714
4. KORÁB, V., KALOUDA, F., SALQUIERA, J.L.R., SANCHÉZ, M.: Jak pracují malé rodinné firmy. 1. vyd. Brno: VUT, 1998. ISBN 80-214-1121-x, Edice pro drobné podnikatele
5. KOUBEK, J.: Personální práce v malých podnicích. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1996. ISBN 80-7169-506-9
6. KUČERA, P.: „Černé mzdy“ připravují stát o miliardy. Lidové noviny, r. 14, 2001, č. 14, s. 1-5, ze 17. ledna 2001
7. LEDNICKÝ, V.: Malé a střední podniky. Pohled č. 5/2001, s. 18-24
8. LEDNICKÝ, V., VANĚK, J.: Kooperační struktury malých a středních podniků. 1. vyd. Karviná: OPF SU Opava, 2004. ISBN 80-7248-259-9
9. MARKOVÁ, V.: Krízové javy v malom a strednom podnikaní v Slovenskej republike. Ekonomická revue, r. 3, 1999, č. 3, s. 25-41
10. MUGLER, J.: Podnikové hospodářství malých a středních podniků II. 2. opr. vyd. Plzeň: ZČU, 1999, 87 s. ISBN 80-7082-570-7
11. NEUBAUER, F., LANK, A. G.: The family business. 1. vyd. London: MacMillan Press ATD., 1998. ISBN 0-333-69299-3

12. NOVÁKOVÁ, O.: Podceněný marketing malých a středních firem. Moderní řízení, r. 37, 2002, s. 25, ISSN 0026-8720
13. SCHWARTZ, J.: Malé a střední podniky jsou diskriminovány. Hospodářské noviny, č. 73, 2002, s. 25, z 15. června 2002
14. SYNEK, M. a kol.: Podniková ekonomika. 1. vyd. Praha. C.H.Beck, 1999, s. 456. ISBN 80-7179-228-4
15. VEBER, J., SRPOVÁ, J. a kol.: Podnikání malé a střední firmy. 1. vyd Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-1069-2
16. VAVROŇ, J.: S prací na černo jsme na tom stejně jako v Evropské unii. Právo, r. 10, 2000, č. 114, s. 15, ze 17. května 2000
17. Zákon č. 47/2002 Sb. O podpoře malého a středního podnikání
18. Zákon č. 589/1992 Sb. O pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti
19. Koncepce vývoje MSP – Ministerstvo průmyslu a obchodu
20. Internetové stránky Ministerstva průmyslu a obchodu, <http://www.mpo.cz>
21. Internetové stránky agentury CzechInvest, <http://www.czechinvest.cz>
22. Internetové stránky CzechTrade, <http://www.czechtrade.cz>
23. Internetové stránky <http://www.businessinfo.cz>
24. Internetové stránky <http://www.strukturalni-fondy.cz>
25. Internetové stránky <http://www.euractiv.cz>
26. Internetové stránky Hospodářské komory ČR, <http://www.komora.cz>

27. Internetová stránka Českého statistického úřadu, <http://www.czso.cz>
28. Internetová stránka Operačního programu Průmysl a podnikání, <http://www.mpo.cz/cz/podpora-podnikani/oppp>
29. Internetové stránky <http://www.phare.mfcr.cz/phare.htm>
30. Internetové stránky <http://phare.mfcr.cz/ispa.htm>
31. Internetové stránky Ministerstva zemědělství <http://www.mze.cz>
32. Internetové stránky <http://www.evropska-unie.cz>
33. Interní dokumenty vybrané firmy

11. PŘÍLOHY

1. Žádost o poskytnutí podpory z OPMP
2. Regionální aspekty podpory MSP

Regionální aspekty podpory MSP

V programech podpory malých a středních podnikatelů v České republice byla poskytována intenzivnější podpora projektů v programu KREDIT v tzv. problémových regionech, které byly vymezeny usnesením vlády ČR č.1005/2004, o strategii regionálního rozvoje ČR, jako strukturálně postižené regiony, hospodářsky slabé regiony a regiony s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností.

Území strukturálně postižených regionů zahrnuje okresy Most, Karviná,, Chomutov, Teplice, Ostrava-město, Louny, Bruntál, Frýdek-Místek, Jeseník a Nový Jičín. Hospodářsky slabé regiony tvoří území okresů Znojmo, Třebíč, Rakovník, Tachov, Přerov, Svitavy, Šumperk, Hodonín, Vyškov, Český Krumlov a území bývalých vojenských újezdů Ralsko a Mladá. Regiony s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností tvoří území okresů Děčín, Ústí nad Labem, Litoměřice a Sokolov. Podnikatelům na území těchto regionů byly na rozdíl od MSP na ostatním území ČR poskytovány i zvýhodněné úvěry do výše až 7 mil. Kč s úrokovou sazbou 4 % p.a. a splatností úvěru maximálně 6 let.

Mezi problémové regiony byla v programu KREDIT účelově zařazena také území 41 obcí výrazně postižených zrušením nebo redukcí vojenských posádek. Do těchto regionů bylo poskytnuto 82 úvěrů v celkové výši 251,7 mil. Kč.

Při hodnocení hospodářské úrovně regionů se mimo jiné vychází z údajů trhu práce, který je charakterizován ukazatelem **míry nezaměstnanosti**.

Rozložení regionů České republiky se soustředěnou podporou státu v letech 2004 - 2006

